

KÜRTSZÓ

„A HETEDIK ANGYAL IS MEGFÚJTA KÜRTJÉT.
HATALMAS SZÓZATOK HANGZOTTAK A MENNYBEN.”

AZ IGE MELLETT

- Apák és fiúk
- Jézus barátja vagy? Vagy csak ismerőse?

AZ IDŐK JELEI

- Jelenések könyve 13,11–18 próféciaja gyorsulva halad a beteljesedés felé

VALLÁSSZABADSÁG

- Jobban rombolja az egyházat a kiváltságos lét, mint az üldözés

LÉTKÉRDÉSEK

- Létünk határai, avagy a szakembertől az emberig

TEREMTETT VILÁGUNK

- A fenyők különleges világa

Emlékek, élmények

2026-os nyári táborainkból

Kedves Olvasóink!

Amióta beléptünk a nyárba, még inkább szembesülhetünk a rendkívüli és szélsőséges időjárási viszonyokkal. A hazánkban s a világ számos helyén előforduló extrém hőség és aszály, az erdőtüzek és az egyéb katasztrófák gongvitésszerűen hatnak ránk, noha a próféciákból tudjuk, az utolsó napokban nehéz idők állnak be. Mind a természetben, mind a társadalmak életében fokozódnak a válságjelenségek, a nemzetek közötti viszályok súlyosbodnak, sok helyütt háború dúl, és országokon belül is jelentős mértékű megosztottság alakul ki emberek csoportjai között.

Mindezeket látva szorongás foghat el minket, ha a jövőre tekintünk. Mi jön még? Hogyan fogunk majd megállni mindezekben? Az a tudat, hogy minden felbomlóban van, aggodalmat kelthet bennünk. Amíg van vizünk, élelmünk, ruházatunk, tető a fejünk fölött, és viszonylag „normális” életmódot folytathatunk, ha még nem közvetlenül érint bennünket, talán nem is érzékeljük olyan hamar bekövetkezőnek a végső válságot. Azonban a jövőben mi is egyre inkább a részeseivé válunk majd ennek.

Fontos emlékeznünk Jézus szavaira: „*Mindezeknek meg kell lenniük, de ez még nem a vég.*” (Mt 24,6/b) Lk 12,45–46-ban olvashatjuk: a hű és bölcs szolga, akit az ő ura gondviselővé tett háza népén, hogy a maga idejében adjon eledelt azoknak, boldog, amikor hazajöve az ura ilyen munkában találja őt. Megnyugvást találhatunk tehát a következő, nehézségekkel teli időszakban is a jó hír, az igazi reménység s annak továbbadása által, mert „...*aki mást felüdit, az maga is felüdüli*” (Péld 11,25/b). Ezáltal kisebb jelentőségűvé válnak majd számunkra a megpróbáltatások. A végső, egész világra szóló evangéliumhirdetés pedig, amikor Isten Lelke kiárad majd népére, és bizonyosságul hirdettetik az evangélium minden népnek, szintén a felüdülés ideje lesz.

Az erre való felkészülés ideje alatt bátorítson minket, hogy „...*a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk. Mivelhogy nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra; mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók*” (2Kor 4,17–18).

U. V.

Az Ige mellett

- Apák és fiúk
„*Megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban, akik engem gyűlölnék, harmad- és negyedig.*” (2Móz 20,5) 2
- Jézus barátja vagy? Vagy csak ismerőse? 3

Az idők jelei

- Jelenések könyve 13,11–18 próféciája gyorsulva halad a beteljesedés felé 4
- Az idők jeleinek része a mostani rekordhőség is 7

Vallásszabadság

- Jobban rombolja az egyházat a kiváltságos lét, mint az üldözés 8

Létkérdések

- Létünk határai, avagy a szakembertől az emberig 13

A Bizonyágtételeket olvasva

- Hogyan öltözködjünk? 18

Teremtett világunk

- A fenyők különleges világa 20

Életek, hitek

- Egy gazdag élet útján 24

Táborok

- Emlékek, élmények 2026-os nyári táborainkból 26

Evangelizáció

- A Kegyes Szeretet-Szolgálat Egyesület munkájáról 39

Tapasztalatok

- Édesanyám csodálatos gyógyulása 41
- Ne ítélj a látszat után! 43

Gyermekeknek

- Az erős sas gondoskodó szülő 44

Búcsúzunk

- Emlékezés Váradi Gábornéra 46
- Seresné Turán Eri életútja 47

APÁK ÉS FIÚK

„Megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban, akik engem gyűlölnék, harmad- és negyedízig.” (2Móz 20,5)

Sokan megütköznek ezen a kijelentésen, amely a Tízparancsolat második parancsolatának indoklásában olvasható. Ha csak önmagában, a teljes Írás szövegösszefüggéséből kiragadva szembesülünk ezzel az igével, valóban megdöbbenünk. Lehetetlen ugyanis összeegyeztetni Isten igazságosságával és könyörületességével, amely meghatározza Isten-képünket.

Ilyenkor kell „*a viszont meg van írva*” írásmagyarázati elvet alkalmaznunk, amelyre Jézus tanított (Mt 4,7), és akkor máris helyes irányban kezdjük keresni e kijelentés értelmét. Az alábbi két ige ugyanis kizárja azt, hogy úgy kellene értenünk a szöveget, hogy Isten az atyáknak járó büntetést fiaikra hárítja, rajtuk torolja meg: „*Meg ne öletlessenek az atyák a fiakért, se a fiak meg ne öletlessenek az atyákért, ki-ki az ő bűnéért haljon meg.*” (5Móz 24,16) „*Ti ezt mondjátok: Miért ne viselje a fiú az apa vétkeit? Ámde a fiú törvény szerint igazságot cselekedett, minden parancsolatát megtartotta, megcselekedte azokat, ezért élvén éljen. Amely lélek vétkezik, annak kell meghalnia. A fiú ne viselje az apa vétkeit, se az apa ne viselje a fiú vétkeit. Az igazon legyen az ő igazsága, a gonoszon legyen az ő gonoszsága!*” (Ez 18,19–20)

Miután az első látásra kézenfekvőnek látszó, téves értelelmzést kizártuk a fenti ígék, valamint az Isten jelleméről szóló, következetesen ismétlődő bibliai kijelentések alapján, elkezdhetjük jobban megfigyelni a szöveget. Nyilvánvaló lesz előttünk, hogy a szóban forgó kijelentés nem általános érvénnyel vonatkozik a fiakra, mert van benne egy fontos közelebbi meghatározás: „*akik engem gyűlölnék*”. Tehát csak akkor érvényesül, hogy a fiak is bűnhődnek az atyák miatt, ha a fiak

gyűlölik Istent, illetve az ő igazságát. Továbbá azt is megfigyelhetjük, hogy „harmad- és negyedízig” terjed ki az atyák bűnének terhe a fiakra is.

Ebből arra következtethetünk, hogy az öröklés törvénye révén, valamint a szülőtől látott minta, példa folytán hat ki az apák bűne a fiakra is. E megállapítást, hogy negyedízig érvényesülnek a káros hatások, a tapasztalat megerősíti. Viszont ez is csak abban az esetben van így, ha a fiak gyűlölik, azaz elutasítják Istent és az ő igazságát. Ez esetben Isten nem háríthatja el az ok és okozat törvénye szerinti következményeket. Viszont rögtön ott van az ellentételező kijelentés, miszerint egészen más a helyzet, ha a fiak „*szeretik Istent*”, illetve az ő igazságát. Ez esetben ezer ízig is hat, még távoli utódaikra is kihat az az áldás, ami rajtuk megnyugszik. A genetikai örökség, amit továbbadnak, valamint életpéldájuk pozitív hatása ezernyi rejtett úton hat tovább és terem gyümölcsöt sokak áldására, javára.

Az alábbi két idézet is ezt az értelelmzést képviseli:

„Elkerülhetetlen, hogy a gyermekek szenvedjenek a szülők bűnei következtében. De nem a szülők bűnéért éri őket büntetés, hanem mert maguk is részt vesznek szüleik bűneiben. Rendszerint az a helyzet, hogy a gyermekek szüleik nyomdokait követik. Öröklés és rossz példaadás folytán a fiak is részesek lesznek apáik bűneiben. Rossz hajlam, romlott étvágy és leromlott erkölcsiség örökségként száll apáról fiúra harmad- és negyedízig. Ennek a félelmetes igazságnak komoly erővel kellene visszatartania embereket bűnös útjaik követésétől.” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*, A törvényadás c. fej.)

„Bizonyos, hogy az emberi tapasztalat határozottan mutatja a szülők és gyermekek egymástól való függését erkölcsi szempontból. Az apa rossz példája nagyon gyakran elrontja ivadékait. De a bűnös szülők legrettenetesebb hagyatéka gyermekeikre nem az, hogy ezek is bűnhődnek a szülők vétkeiért, hanem hogy hajlamosak más, új bűnök elkövetésére. Minden szülőben kell hogy legalább a gyermekek iránti szeretet növelje... a

bűntől visszatartó erőt, nehogy örökségbe adják nekik a hajlamot, hogy ugyanazokat a bűnöket ők is elkövessék. »Akik engem gyűlölnek« – bölcsünk szerint ezek a szavak a gyermekekre vonatkoznak. Apáink bűne... csak akkor hat rájuk, ha ők is megszegik parancsait.» (Zsidó írásmagyarázó értelmezése a *Hertz-kommentárban*. – Bp., 1984, 214–215. o.)

V. Zs.

Jézus barátja vagy? Vagy csak ismerőse?

A görög nyelvben két különböző szó is szerepel, amelyet gyakran „barátnak” fordítanak: a *philos* és a *hetairos*. Az első az igazi, bensőséges barátot jelenti, míg a második inkább társat vagy kísért, nem pedig valódi barátot.

Jézus a tizenkét tanítványt *philoinak*, vagyis valódi barátainak nevezte (például János evangéliuma 15,15-ben), Júdást is beleértve. Amikor azonban Júdás hazug csókkal árulta el Mesterét, Jézus már nem a *philos*, hanem a *hetairos* megszólítással fordult hozzá (Mt 26,50). Ezzel azt fejezte ki, hogy bár Júdás több mint három éven át mellette járt, végül nem bizonyult valódi barátnak.

Mi is eltölthetünk sok évet a gyülekezetben, mégis előfordulhat, hogy Krisztus végül csak ismerősként tekint ránk. Ugyanúgy kívül maradhatunk az új földön, mint a menyegzői lakomára nem megfelelő ruhában érkező vendég.

Legyünk ezért Krisztus valódi barátai: hűségben, közösségben és szere-

Giotto di Bondone: Júdás csókja (vagy Krisztus elárulása), 1304–1306, Padova, Scrovegni-kápolna

tetben. Különben hiába vagyunk a gyülekezet tagjai, előfordulhat, hogy végül nem ismer el bennünket a maga barátaiként.

Raúl Herrera Rasmussen

Jelenések könyve 13,11–18 próféciája gyorsulva halad a beteljesedés felé

Újabb lépések az állam és az egyház közötti válaszfal lebontása irányában

Donald Trump 2025 májusában elnöki rendelettel alapított egy új intézményt *A Fehér Ház Vallásszabadsági Bizottsága* néven. Ez a bizottság június 26-án az Ovális Irodában Trump elnöknek egy zárójelentést és egy tizenkét pontos ajánlást adott át, amelyek arra irányulnak, hogy megerősítsék a vallásszabadságot az USA-ban.

Fontos hangsúlyozni, hogy a vallásszabadságról van szó, nem pedig a lelkiismereti szabadságról. A bizottság ajánlásai azt célozzák, hogy a válások – azaz a vallási eszmék, gyakorlatok és ünnepek – szabad teret kapjanak a társadalmi nyil-

vánosságban, a közéletben, és semmi ne korlátozhassa őket. Mindez az állam világnézeti semlegességének a megszüntetésére irányul, az állam és az egyház közötti fal lebontását szolgálja.

Nyilvánvalóvá teszik ezt többek között az alábbi kijelentések a bizottság jelentésében: „***A válás és állam közötti elválasztó fal kifejezés nem szerepel sem az első alkotmánymódosításban, sem az alkotmány más részében...***” (Megjegyzés: Thomas Jefferson elnök 1802-ből való leveléből származik a kifejezés, amelyet a Danbury Baptista Egyesületnek írt, és amelyben úgy jellemezte

A Fehér Ház Vallásszabadsági Bizottságának tagjai, köztük Robert Barron püspök és Ryan Anderson, az Etikai és Központi Központ elnöke, 2026. június 26-án adták át zárójelentésüket Donald Trump elnöknek az Ovális Irodában. (Fotó: AP)

az első alkotmánymódosítást, hogy az „elválasztó falat épít egyház és állam közé”.)

„Mivel ez a megfogalmazás nem szerepel az alkotmányban, ne hagyjátok magatokat megfélemlíteni..., ne zárkózzatok be magánéletetekbe vallásotokkal” – értelmezte a jelentést Robert Barron, a minnesotai Winona-Rochester püspöke, a szóban forgó bizottság tagja.

Az ajánlások többek között a következőket tartalmazzák:

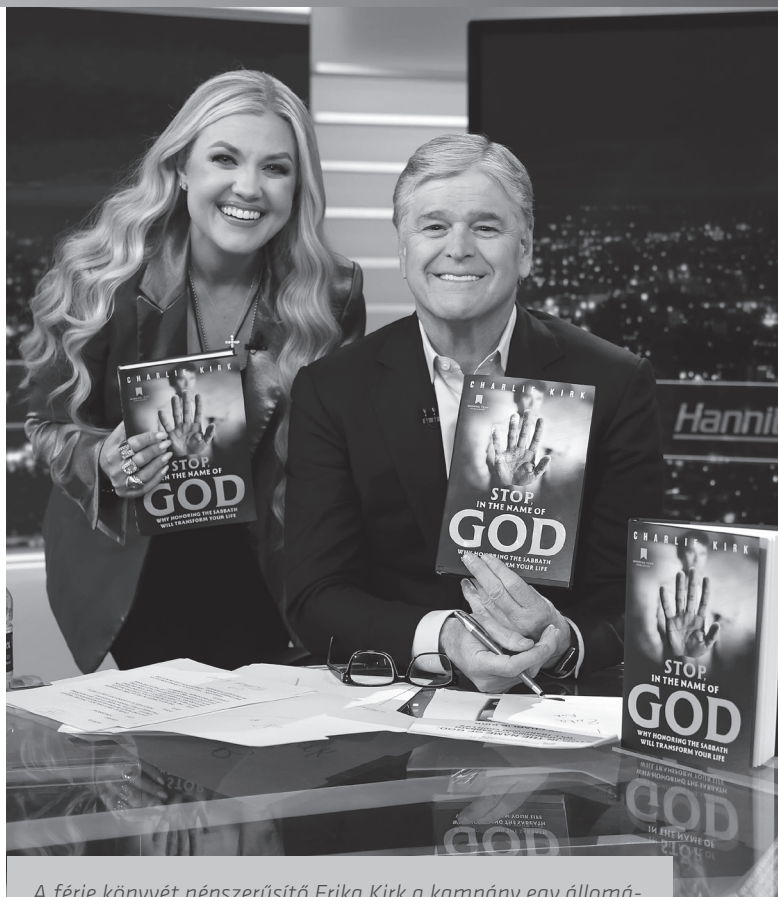
– Javasolják az 1954-ben életbe léptetett Johnson-törvény hatályon kívül helyezését, mely megtiltotta az adókedvezményben részesülő nonprofit szervezeteknek – köztük az egyházaknak –, hogy politikai jelöltet támogassanak vagy ellenezzenek. Az állam és az egyház szétválasztását szolgálta e rendelkezés.

– Egy másik ajánlás kötelezi a munkáltatókat, hogy észszerű keretek között alkalmazkodjanak a munkavállalók vallási szokásaihoz.

– Egy további ajánlás vallásszabadsági munkacsoport létrehozását javasolja az Igazságügyi Minisztériumon belül, amely arra hivatott, hogy minden a vallásszabadság korlátozásával kapcsolatos panaszt kivizsgáljon, és ha kell, vádat emeljen, pert indítson.

Charlie Kirk könyve a nemzeti vasárnaptörvény útját egyengeti

Ismeretes, hogy Charlie Kirk – aki az USA újbóli krisztianizálására törekvő irányzat aktivistája volt – 2025. szeptember 10-én merénylet áldozata lett. Halála előtt egy héttel fejezett be egy könyvet, amelyből mostanra bestseller lett Amerikában. A könyv címe: *Stop, in the Name of God: Why Honoring the Sabbath Will Transform Your Life.* / *Állj meg, Isten nevében: Miképpen alakítja át életedet a szombat tiszteletben tartása.* Charlie Kirk özvegye, Erika Kirk népszerűsíti a könyvet. El-

A férje könyvét népszerűsítő Erika Kirk a kampány egy állomásán, a Fox News stúdiójában, Sean Hannity műsorában, 2025. december 8-án

mondja, hogy férje ötven könyvet gyűjtött össze a szombatról, és több mint egy évig dolgozott a kötet kéziratán.

Kirk így fogalmaz könyve prologusában: „Szeretném visszavezetni az egész emberiséget Isten tervéhez, hogy hetente egy teljes napot pihenjenek, abbahagyják a munkát, és megálljanak, Isten nevében... Ez egy hetenként megtestesülő vallo-más arról, hogy teremtve vagyunk, nem véletlenül jöttünk létre, van egy Teremtő...”

A könyv első részében Kirk tiszta és világos gondolatokat fogalmaz meg a szombat rendeltetéséről és annak újszövetségi érvényességéről. „Ez nem javaslat. Ez isteni parancs... Ha emlékezünk erre a pihenésre, emlékezünk arra is, akik vagyunk: Nem rabszolgák, nem gépek, nem áruk, hanem az Ő képmásai, akik mind arra vagyunk hivatottak, hogy pihenjünk meg, és ismerjük el,

hogy Ő az Isten... A szombat tehát... heti hűségnyilatkozat – nem a fáraóhoz, nem a birodalomhoz, nem a gépezethez, hanem Jahvéhoz... Krisztus vitái a vallási vezetőkkel soha nem arról szóltak, hogy meg kell-e tartani a szombatot, hanem arról, hogy hogyan... Azt állítani, hogy Jézus megszegte vagy érvénytelenítette a szombatot, az evangéliumok szellemének és szövegének félreértelmezése... Míg Izráel ceremoniális törvényei (például áldozatok, ünnepek) Krisztusban beteljesedtek és jelentőségüket veszítették, az erkölcsi törvény – beleértve a Tízparancsolatot – továbbra is érvényben marad... Isten népe közé azok tartoznak, akik két meghatározó jellemzővel rendelkeznek: Bízunk Jézusban, és megtartják Isten parancsolatait (Jel 14,12).¹

Az amerikai szombatünneplő adventistákat is megemlíti a cikk, olyan pozitív értékeléssel, hogy boldogabbak és hosszabb életűek, mint az átlag amerikaiak. Így összegzi végül álláspontját: „A szombat a modern keresztények által leginkább figyelmen kívül hagyott parancsolat, és ez a mulasztás a mi kárunkra válik.”

E pozitívumok után viszont a vasárnapünneplés – mégpedig a kollektív, nemzeti vasárnapünneplés – melletti érvelést támasztja alá Kirk a szombat teológiájával. Hivatkozik Konstantin császár 321-ben hozott rendeletére, amellyel a *Nap tiszteletre méltó napját* polgári nyugalomnap-pá nyilvánította: „Ez a rendelet – írja Kirk – bár részben szinkretikus volt [azaz valláskeveredést képviselt], a kereszténységen belül jogi precedenst teremtett a vasárnap megszentelésére.” Dicséri ezután az Amerikába települő puritánokat, akik komolyan vették a vasárnap megünneplését: „Egyetlen más civilizációban sem volt ennyire intézményesítve a pihenőnap..., beleszövődött egy olyan nemzet kulturális és jogi mintájába, amely elsősorban kereszténynek vallotta magát.” Elismeréssel szól az úgynevezett „kék törvényekről”

1 A szó szerinti idézetek forrása: Joe Reeves *Adventist Review*-ban megjelent cikke. Idézi az Unió által kiadott *Hít és Élet* című magazin 2026/1. száma.

is, amelyek a későbbiekben próbálták nemzeti nyugalomnap-pá tenni a vasárnapot.

Félreérthetetlenül kimondja: **„Olyan valakiként, aki jelenleg megtartja a hetedik napi szombatot, szeretnék egyértelműen fogalmazni: Nem hiszem, hogy a konkrét nap – szombat vagy vasárnap – elsődleges fontosságú lenne.”** Ő maga mindig is vasárnap járt templomba, s ha nem tudta megtartani a pihenőnapot szombaton, akkor vasárnap tartotta meg. Sajnálataát fejezi ki amiatt, hogy a szekularizmus [az elvilágiasodás] térnyerése miatt Amerikában eltűntek a vasárnapot óvó intézkedések. Lelkesen írja: **„Képzeljék el, hogy Amerika újra tiszteletben tartja a szombatot – nem csupán személyes lelki gyakorlatként, hanem a nemzet kulturális ritmusaként. Képzeljék el, hogy a szombat (vagy a vasárnap) ismét a kollektív megnyugvás idejévé válik, amikor a kereskedelem lelassul, a képernyők elsötétülnek, és örült életritmusunk helyét átveszi a jelenlét, az imádság és a család... Nemzetünknek ismét lenne egy magja – egy erkölcsi és lelki központja, amely megóv minket a digitális korszak könnyörtelen vonzásától és az élet értelmének állandó eróziójától.”**

Nagyon beszédesen „az idők jele” tehát ez a könyv, mert újra bedobta a köztudatba azt az eszmét, hogy a vasárnapot nemzeti pihenőnapként kellene megtartani, és ezt jogi eszközökkel kellene biztosítani. Ahhoz azonban, hogy ez tényleg megvalósuljon, még el kell távolítani az útból az amerikai alkotmány jelenleg érvényben lévő, 1. számú kiegészítő pontját, amely tiltja az amerikai Kongresszusnak a vallási alapú törvényhozást. Az is hátra van még a prófécia szerint, hogy szoros szövetség jöjjön létre az USA és a pápaság között. Jelenleg ugyanis több vonatkozásban is konfrontálódik egymással Trump elnök és XIV. Leó pápa. Számítani lehet azonban a meglepő fordulatokra, a gyors előrehaladásra, hacsak Isten nem fékezi még valameddig a szóban forgó folyamatok kiteljesedését.

V. Zs.

Az idők jeleinek része a mostani rekordhőség is

Azzal biztatjuk magunkat, hogy hazánk mediterrán éghajlatú ország lett, de ez nem igaz. A szakértők elsivatagosodásról beszélnek, miközben esőt és locsolást követelő élelmiszeripari növényeket termelünk, állatokat tartunk, amelyeket nedvűs táplálékkal, bő vizet igénylő növényekkel etetünk.

Sokan kongatják a vészharangot, nem alaptalanul! Budapesten és a Balaton déli részén 140, az Alföldön 150, Szeged környékén pedig már 168 mm csapadék hiányzik a talaj felső egyméteres rétegéből. Az elmúlt harminc nap csapadékösszege 20–50 mm-rel elmaradt a sokéves átlagtól, és a csapadékhiány hosszú évek óta halmozódik. Eközben sosem látott hóhullám érte el június második felében Magyarországot, június 30-án Szécsényben megdőlt az országos melegrekord, 42 Celsius-fokot mértek – és ez a levegő árnyékban mért hőmérséklete csupán! Globálisan is hasonló a helyzet, nemcsak a levegő, hanem a tengerek is rendkívül melegek. A sarkvidékeken kívüli óceá-

nok átlagos tengerfelszíni hőmérséklete elérte a 20,86 Celsius-fokot.

Az alábbi írásban alaposabban kifejtve olvashatunk a témáról: <https://telex.hu/techtud/> Thüringer Barbara: Olyan szárazok a talajok, mintha augusztus vége lenne, 2026. júl. 11.

Jobban rombolja az egyházat a kiváltságos lét, mint az üldözés

Prancz Zoltán alábbi írása a *Szemlélek* nevű hírportálon jelent meg, 2026. július 8-án.

Amikor az állam támogatásokat, privilégiumokat és politikai szerepet kínál a kereszténység képviselői számára, könnyen felcserélődhetnek a szerepek: az egyház – prófétai küldetése helyett – a hatalom legitimáló eszközévé válhat. A kérdés ezért nem csupán az, hogy támogatja-e az állam az egyházat, hanem az is, hogy mit veszít közben a keresztény közösség az önállóságából.

Mostanában több kiváló elemzés foglalkozott az elmúlt időszak magyar egyházpolitikai viszonyaival – különösen inspiráló volt számomra Laborczi Dóra, Gábor György és Heidl György írása. Ezek mintegy empirikus láttelepet adnak a mára kialakult állapotokról, viszont hasznos lehet kifejezetten a kereszténység legsajátabb eszméinek nézőpontjából is megvizsgálni a kérdéskört.

Ha kereszténységről beszélünk, tisztáznunk kell, mit értünk rajta. A közbeszédben igen gyakori a kereszténységre történő hivatkozás, mint ha annak jelentése mindenki számára nyilvánvaló lenne. Valójában egyáltalán nem az. A közbeszédben többféle jelentést takar, mégpedig úgy, hogy a jelentésbeli különbségek reflektálatlanok maradnak.

Négyféle jellegzetes kereszténységfogalom

A kereszténység négyféle jelentéstartalma azonosítható a közbeszédben, noha erősen eltérő gyakorisággal:

1. Az eredeti – bibliai, evangéliumi vagy jézusi – jelentéstartalom

E szerint kereszténynek lenni azt jelenti: Krisztus követőjének lenni, olyannak lenni, mint Krisztus. Illetve árnyalva ez utóbbi meghatározást – hiszen ki mondhatná magáról: „olyan vagyok, mint Krisztus” –, fogalmazzunk inkább úgy, hogy valaki őszintén olyan akar lenni, mint Krisztus. Személyes elköteleződésről, eszmei és etikai azonosulásról, gyakorlati, életvitelbeli változásról van tehát szó.

2. A formális vallásgyakorlást vagy egyháztagságot felölelő jelentéstartalom

E kereszténységfogalom alapján felszínes vagy akár hiányzó eszmei ismeretek és etikai kötődés esetén is kereszténynek minősülhet valaki, pusztán néhány formalitás teljesítésével, pl. időnkénti templomba járással, szertartások, vallási ünnepek megtartásával vagy névleges egyháztagsággal.

3. A civilizációra vagy a kultúrára hivatkozó jelentéstartalom

Ez a kereszténységfogalom elsődlegesen azokhoz a területekhez kapcsolódik, amelyeken a Nagy Konstantin római császár által a 4. században elindított fordulat nyomán a – jelentős vallási szinkretizmuson átesett – kereszténység államvallás lett. Jellemző kifejezések például a keresztény Európa, keresztény Magyarország. Az itt megjelenő kritérium szerint lényegében mindenki kereszténynek minősül, aki a jelzett civilizáció vagy kultúra tagja, részese. *Kifejező az Antall Józsefnek tulajdonított mondás: „Európában az ateista is keresztény.”* A jézusi kereszténységfogalom oldaláról viszont ez meg is fordítható: Európában a keresztény is ateista.

4. Antiszemita jelentéstartalom

E kereszténységfogalom szerint kereszténynek lenni annyit tesz, hogy – sarkosan szólva – „nem vagy zsidó”. A „keresztény” kifejezés ebben az összefüggésben a zsidóságtól való, általában előítéletektől vagy gyűlölettől hajtott elhatárolódás emblematikus szavává vált a közbeszédben.

Ki mondja meg, mi a kereszténység?

Ki más hivatott erre, mint a Megváltó? – vagy mondjunk csak vallásalapítót. Ez nem hitbeli, hanem fogalmi kérdés. Ilyen módon a Szentírás – mint a Jézusról és a jézusi eszményről első kézből tanúskodó ősforrás – rögzíti a kereszténység autentikus jelentéstartalmát. Mindez természetesen nem zárja ki a bibliai szövegek értelmezési mozgásterét. Ám e mozgáster véges. *Nem teszi lehetővé az átértelmezést, az evangélium eszmevilágától idegen vagy azzal kifejezetten ellentétes elvek és gyakorlatok „megkeresztelését”.*

A kereszténység meghatározásának jézusi privilégiuma tükröződik abban is, hogy a biblikus kereszténységfogalom az eszmeiségre és az egyénre irányultsága révén élesen elválik a többitől, míg azok között létezik kisebb-nagyobb átfedés. A közbeszédben, különösen a politikai, hatalmi törekvések közegeiben legtöbbször ez utóbbiak valamelyikével vagy valamely vegyülékükkel találkozunk. A jézusi kereszténységfogalom viszont nemhogy nem vegyül ezekkel, de nem is értelmezhető ezek oldaláról. Próbáljuk csak meg behelyettesíteni a jézusi kereszténységfogalmat a többi kereszténységfogalom jelentésvilágába:

- Aki időnként elmegy a templomba, az olyan, mint Jézus? Nem arról van szó, hogy a vallási szokások kizárnák, hogy valaki evangéliumi értelemben keresztény legyen, de arról nagyon is, hogy önmagukban ezektől senki sem lesz evangéliumi értelemben keresztény.

- A „keresztény Magyarországon” mindenki olyan, mint Jézus? A kontraszt könnyen a tragikomikumig élesedik, ha a kérdést a keresztény-

ségre legharsányabban hivatkozó közszereplőkre hegyezzük ki. Az ún. keresztény civilizációhoz tartozás természetesen nem zárja ki, hogy valaki evangéliumi értelemben keresztény legyen, de önmagában nem is tesz senkit azzá.

■ Ha valaki nem zsidó, és gyűlöli a zsidó származású embereket, akkor ő olyan, mint Jézus? – aki nem mellesleg zsidó volt, és a mindenki iránt, még az ellenség iránt is tanúsítandó szeretetet képviselte. Az antiszemitizmus és a jézusi kereszténység kizárják egymást.

A Megváltó küldetése és a kereszténység programja

„Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy ha valaki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Ez az evangélium szívének is nevezett részlet magába sűríti az Örömhír eszméit. A Megváltó küldetése és a kereszténység ebből fakadó programja tehát nem valamiféle e világi társadalomépítés vagy kultúrafejlesztés, hanem fundamentális, időtlen és egyetemes emberi létkérdéseket ölel fel, melyek e világ keretei között feloldhatatlanok.

A halál olyan egzisztenciális valóság, amelynek legyőzéséről aligha kell magyarázni, hogy emberfeletti program. Jézus feltámadása mint valós történeti esemény és a feltámadásában való részesülés mindenkinek felkínált ígérete mint a halál legyőzésének valós lehetősége olyan távol esik az ún. keresztény civilizáció közgondolkodásától, hogy még a közbeszédben sem igen válik témává, nemhogy politikai kampányokban. *Illusztris kivétel a Kétfarkú Kutya Párt, amely bevette választási programjába az örök életet – az ingyen sör mellé.*

Az etika már képlekenyebb téma. Jézus tanítása tükrében mégis könnyen belátható, hogy ez sem fér meg holmi polgári etikett keretei között, hanem a halál legyőzéséhez hasonló emberfeletti programot hordoz. Arra érdemes külön is felhív-

ni a figyelmet, hogy az erkölcs súlypontját nem a cselekedetek társadalmilag ellenőrizhető szintjére, hanem a legbelsőbb kívánságok, késztetések és szándékok külső szemlélő számára láthatatlan régiójába helyezi. A személyesség és az egyén szabad választási lehetősége szintén alappillére a krisztusi kereszténység programjának (lásd: *„ha valaki hisz őbenne”*). Ez nemcsak erkölcsi elv, hanem logikai szükségszerűség is. Hiszen, ha a krisztusi etika súlypontja nem a külső cselekedetek társadalmilag ellenőrizhető szintjén van, hanem a legbelsőbb kívánságok és szándékok régiójában, akkor az ezzel kapcsolatos elköteleződés, azaz a kereszténnyé válás is kizárólag az ember legbensőbb, legszemélyesebb döntésén alapulhat.

Egy rezsim képes kikényszeríteni vagy ellehetetleníteni például a templomba járást, de arra már nem terjed ki a hatóköre, hogy valaki mit hisz. Úgy vélem, ha valaki igazán szembesül Jézus megváltói küldetésével, etikája mélységével és az általa kért szolgálat jellegével, az a természetes reakciója, hogy elgondolkodik, de semmiképpen sem támad kedve a kereszténység hivalkodó, arrogáns emlegetéséhez és másokra kényszerítéséhez. A kereszténység eredeti ereje nem a hatalom közelségéből fakadt, hanem abból, hogy Jézus senkit sem tekintett reménytelennek. Odafordult a bűnösökhöz, a kítaszítottakhoz, a kudarcot vallottakhoz is.

Örök élet, krisztusi erkölcs és személyes, szabad döntés – mindezek áttekintéséből egyértelmű, hogy a jézusi kereszténység programja lényegileg más, mint a társadalom és az állam feladata. Az állam és a kereszténység, illetve az egyház kapcsolata ilyen módon érzékeny viszony, és alapos újragondolást igényel.

Biblikus szempontok állam és egyház viszonyához

Egyaránt következetes álláspont, ha valaki elfogadja az evangéliumot, hisz Jézusban, és követi

őt, és az is, ha valakit ez az egész nem érdekel, vagy valóságtól elrugaskodott idealizmusnak, sőt akár ostobaságnak tartja, amit Jézus képviselt. Egyet viszont nem lehet: hallatlanra venni, átlényegíteni vagy semmissé tenni a kereszténység bibliai tartalmát, de a keresztény jelzöt mintegy márkanévként megtartani. Mindezekből következik, hogy az állam és az egyház viszonyát tisztázó diskurzusban az egyháznak megalkuvásmentesen a krisztusi normákhoz kell tartania magát.

A Szentírás és a történelem tanúsága szerint az egyházat két fő kísértés érheti: a negatív és a pozitív diszkrimináció, azaz jellemzően az üldözés és a kiváltságokban részesítés. Az üldözés fájdalmas ugyan, mégis mind a bibliai óvások, mind a történelmi példák arra mutatnak, hogy az egyház krisztusi küldetésére nézve a kiváltságokban részesítés a rombolóbb. *Míg az előbbi nyomán gyakran tisztult az egyház, addig az utóbbiért általában a hitelességével fizetett.*

Az állam ártatlannak, sőt konstruktívnek ható ajánlata az egyház számára a keresztény kultúra erősítésére valójában két szinten is csapdát rejt.

Egyrészt: a kultúra és a társadalom valóban profitál a krisztusi kereszténység jelenlétéből. Egy Krisztus-követő keresztény nem lop, nem hazudozik, nem válik kábítószerfüggővé, tisztességesen dolgozik, mértéktartóan él, támogatja az elesetteket – és így tovább. Emellett olyan súlyú hatások is említhetők, mint a Biblia-fordítások szerepe a nemzeti nyelvek alakulásában vagy a művészetek terén történő megnyilatkozás.

Ám mindez úgyszólván mellékterméke a kereszténységnek. Csupán társadalmi kísérőjelenségekként állnak elő a krisztusi erkölcsi eszmény és az örök élet emberfeletti célja felé való iránymutatás és haladás során. A társadalom javát szolgáló „melléktermék” egy Krisztus-követő akkor is produkálja, ha az állam semmit sem tesz azért, sőt még akkor is, ha tiltja.

Azonban, ha fizet érte, azzal olyan kísértést gerjeszt, ami a kereszténység eredeti küldetéséről a „melléktermékére” helyezi át a hangsúlyt, és

transzcendens látásmódját „világi” horizontra szűkíti. A „melléktermékét” áruba bocsátó, megfizetett kereszténység hajlamos elfelejteni, mi az igazi dolga ebben a világban, és könnyen a „keresztény kultúra” kufárjává válik a társadalom piacán.

Az egyetemes emberi sorskérdések megoldásának birtoklásából fakadó önazonosságát pedig egyfajta mintapolgári vagy szociális jótevői attitűdre redukálja. Másrészt (és ez a súlyosabb): az állam nem önzetlen. Nem vagy nem kizárólag a társadalom érdekében számol az egyházzal, hanem hatalmi érdekeinek szolgálatába igyekszik azt állítani. Olyan hatalmi struktúrát is kész kialakítani az egyház bevonásával, ami nemhogy nélkülöz minden evangéliumi alapot, de az evangélium fogalomvilága tükrében egyenesen sátáni-

nak minősül. Ennek történelmi mélypontja a trón és az oltár szövetségének középkori és kora újkori megvalósulása.

Ez a hatalmi berendezkedés addig az abszurd végletig ment, hogy Krisztus nevében gyilkolta brutális kegyetlenséggel azokat, akik evangéliumi meggyőződésük szerint kívánták követni Krisztust, és mindazon „eretnekeket”, akik eltértek az egyházi dogmáktól, egyben az államhatalmi ideológiától. Noha ma már nem égnek máglyák, a politikai hatalom és az egyház összefonódása napjainkban sem ismeretlen. Vagyis az, hogy az állam a törvény erejével, anyagi juttatásokkal fenntartja az egyházat, az egyház pedig szakrális legitimációt biztosít az államnak, és feltétlen engedelmességet munkál iránta a tömegekben.

Ebben a szimbiózisban az egyház nem vétlen áldozat, hanem mint „írastudó”, a nagyobb felelősség hordozója.

Következzen itt néhány evangéliumi iránymutatás az állam és az egyház viszonya kapcsán:

- „Az én országom nem e világból való” – jelentette ki Jézus az uralomra törés vádjára Pilátusnak. Isten országa mint szó szerinti értelemben vett ország a Szentírás szerint nem e világ keretei között, hanem újjáteremtés révén valósul meg, és gyökeresen más eszmei és erkölcsi alapokon fog állni, mint világunk országai, társadalmi. E világ keretei között Isten országa nem területi államként jelenik meg, hanem miként Jézus az előzőekkel összhangban tanította: „Az Isten országa nem szemmel láthatólag jön el. Sem azt nem mondják: íme itt vagy íme ott van. Mert íme, az Isten országa tibennetek van.”

- Szintén összhangot mutat mindezzel, hogy János evangéliuma szerint Jézus elutasította, hogy királlyá tegyék. Holott akkor is kézenfekvőnek tűnt, hogy a társadalmi problémák megold-

Duccio di Buoninsegna: Jézus második kihallgatása Pilátus előtt. Krisztus szenvedésének és feltámadásának jeleneteiből (1308–11), Museo dell'Opera del Duomo – Siena

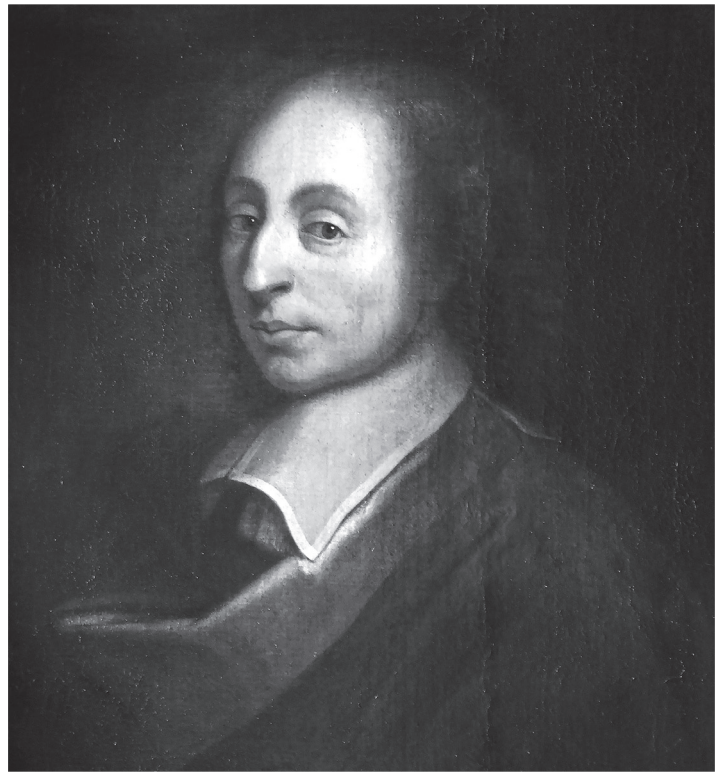
hatók azáltal, ha Jézust politika hatalom birtokosává teszik. Ma csupán az változott, hogy Jézus képviselésében az egyházat igyekeznek hatalmi pozícióba juttatni.

- „Nem tudjátok-e, hogy akik a szent dolgokban munkálkodnak, a szent helyből élnek, és akik az oltár körül forgolódnak, az oltárral együtt veszik el részüket? Ekképpen rendelte az Úr is, hogy akik az evangéliumot hirdetik, az evangéliumból éljenek.” Az ószövetségi képpel felvezetett apostoli kijelentés az egyházfinanszírozás kérdésében igazít el. A hitéleti szolgálattevők megélhetését az egyház tagjainak kell biztosítaniuk, nem az államnak, azaz közvetve a nem hívő embereknek.

A jézusi elvek szerint az egyház nem lehet az állam kiszolgálója, következésképpen lekötöztette, adója sem.

Az állam és az egyház kapcsolata tehát érzékeny viszony, amit ehhez szabott intellektussal és részletességgel kell megvitatni, alakítani (gondolva itt többek között a hitéleti tevékenységek és az egyház által az államtól átvállalt szociális, jóléti feladatok differenciálásának kérdésére). Irányelvként a Szentírás, a történelmi tapasztalat és az elmúlt időszak magyarországi valósága egyaránt arra mutat, hogy mind az egyház(ak), mind a társadalom szempontjából az a legjobb, ha az állam sem nem üldözi az egyházat, sem nem privilegizálja, hanem – békén hagyja.

Az alábbi interjú Prancz Zoltánnal a munkahelye (az MVM Paksi Atomerőmű) által kiadott *Atomerőmű* magazin 2026. májusi számában jelent meg *A valószínűségtől a bizonyosságig. Megfejthetők-e Pascal Gondolatai?* című könyvének kiadása kapcsán. A kötet közösségünkben, a BIK és a Spalding Kiadónál is beszerezhető, 5000 Ft-os darabáron.

Létünk határai, avagy a szakembertől az emberig

Prancz Zoltán kollégánk „A valószínűségtől a bizonyosságig. Megfejthetők-e Pascal Gondolatai?” című könyvét nemrég adta ki a Gondolat Kiadó. Munkatársunk mérnök-közgazdászként dolgozik az atomerőműben, de már gyerekként foglalkoztatták olyan filozofikus kérdések, mint az emberi lét határai. Útkeresése során teológiát és filozófiát tanult. Könyve a *summa cum laude* minősítéssel megvédett doktori disszertációja, amelyben Blaise Pascal „Gondolatok” című, töredékesen maradt művét, a világirodalom egyik legnagyobb hatású, egyben legrejtélyesebb alkotását elemzi. Pascal neve jól ismert a műszaki világban, hiszen számos matematikai és fizikai felfedezés kötődik hozzá, többek között a nyomás mértékegységét is róla nevezték el. Pascal ugyanakkor filozófusként és Biblia-kutatóként is grandiózusat alkotott. A most

megjelent elemzés alapötlete, hogy összekapcsolja Pascal Biblia-kutatását és korszakalkotó matematikai felfedezését, a valószínűségszámítást. Arra irányítja rá figyelmünket, hogy az Isten-keresés olyan fajsúlyú kérdés, amivel érdemes tusakodni.

■ *Magazinunk végén olvasható állandó rovatod, a Gondolatok, amely egy kis kuriózum. Ennek írása során gyakran merítesz a Bibliából vagy a hittudomány területéről. Mióta állnak ezek ennyire közel hozzád? Hogyan került a fókuszodba a hit, a vallás?*

■ Maradjunk inkább a hit kifejezésnél, mert a vallás fogalma félrevezető, és számomra roppant ellenszenves: a hitvallás kiüresedett torzója, ami szokás- és hagyománykupacot idéz elénk, elfedve

a dolog eszmeiségét. Tízéves koromban szembe-sültem a halál jelenségével, és egy csapásra megértettem, hogy melyek az emberi lét keretei és végső perspektívája. Azóta foglalkoztat az Istenkérdés. Hasonlóan mint Pascal, beláttam, hogy emberi keretek között erre nincs megoldás, és ha létezik egyáltalán, akkor azt máshol kell keresni.

■ *A magad útján indultál el ebben a kérdésben, vagy csatlakoztál egy gyülekezethez?*

■ Más út nincs, mint mindenkinek a maga útja. Idetartozik a problémáknak való utánajárás, például az olvasás, a kérdezés, és persze a személyes, elmélyült gondolkodás. Beszélgettem lelkészekkel, papokkal, teológusokkal, más világvallások képviselőivel és ateista gondolkodókkal is. Megfordultam különböző egyházakban, közösségekben. Ez a folyamat abban csúcsosodott ki, hogy elvégeztem a teológia és a filozófia szakot, az utóbbi területen doktoráltam is. Azóta is foglalkozom a témával, kutatom és tanítom. Ehhez bibliai tanulmányaim egykori színhelye, a *Sola Scriptura Teológiai Főiskola* ad intézményi háttérrel, miután meghívást kaptam az oktatói karba.

■ *Néhány hete jelent meg „A valószínűsétől a bizonyossáigig...” című könyved, erről szeretnék bővebben beszélgetni veled. A könyv alapja a doktori disszertáció: „A valószínűség és a Szentírás mint a keresztény hit racionális megalapozásának két sarokpontja Blaise Pascal Gondolataiban.” Miért választottad ezt a témát?*

■ Röviden: rólam szól, és rólunk, mindannyiunkról. Hiszen a *Gondolatok* az emberlét olyan alapvető sorskérdéseit ostromolja, mint hogy mi a boldogság, miért van szenvedés, miért kell meghalnunk, mi az életünk értelme. Örök kérdések ezek, de Pascal egyedül áll a legnagyobb gondolkodók között a tekintetben, hogy bölcelete lényegében Biblia-értelmezés, azaz a válaszokat nem a deklarált emberi bölcsesség mezején keresi. Ez olyan próbálkozás lenne, mintha saját hajunknál fogva akarnánk kihúzni magunkat a bájból. Ő ehelyett rámutat a perdöntő kérdésre, arra, hogy ha van megoldás az emberlét tragikumára,

akkor annak kívülről, vagyis felülről kell jönnie. Ez pedig oda fut ki, hogy létezik-e isteni kinyilatkoztatás. Pascal ebből a szempontból vizsgálja meg a Szentírást. Az is szimpatikussá tette őt számomra a témaválasztás során, hogy nem merül el misztikus, vallásos fantáziálásban, hanem könnyörtelen matematikai-logikai racionalitással közelíti meg a kérdést, ahogy az egy zseniális matematikushoz illik.

■ *Az, hogy az ország egyik legnevesebb kiadója adta ki a könyvedet, nagyon komoly elismerése az abban leírtaknak. Hogyan figyelt fel rá a Gondolat Kiadó?*

■ Igen, nagyon megtisztelő számomra ez a kiadás. Nem kevésbé az, hogy a könyvem először tanárom és egykori tanszékvezetőm, Reisinger János magánkiadásában jelent meg. A kis példányszám gyorsan elfogyott, antikváriumokban sem igen találni már. Ez a kötet került a Gondolat Kiadó, közelebbről annak igazgatója látókörébe, aki, miután elolvasta, döntött a második kiadásról.

■ *Mennyire könnyű vagy nehéz olvasmány?*

■ Maga a *Gondolatok* nem nehéz, sőt kifejezetten élvezetes olvasmány, de persze nem limonádé. Pascal virtuóz módon bánik a nyelvvel, élesen és közérthetően világít rá a lényegre, ráadásul olykor humorosan is. A filozófiai művekről és szerzőikről ez általában nem mondható el, mert a szakszerű pontosságra és teljességre törekvő gondolatvezetés kissé száraz és nehezen áttekinthető olvasmánnyá teszi az írásaikat. Pascal számos töredékét viszont mindenféle előképzettség nélkül is sokan szeretik és idézik, például a neten. Nehézséget inkább az jelent, ha nem csupán egy-egy frappáns aforizmat akarunk kiragadni, hanem a töredékeket együtt, összefüggésükben szeretnénk megérteni. Ez azért nehéz, mert Pascal mintegy a munka hevében bekövetkezett halála miatt sok száz befejezetlenül hátrahagyott jegyzettel van dolgunk.

Számomra is az volt a kihívás, hogy felmutassak egy olyan rendezőelvet, avagy logikai szálát, amire következetes egészsként fűzhető fel a meg-

annyi szerteágazó fragmentum, és így bontakoztassam ki Pascal koherens mondanivalóját. Ez a rendezőelv a valószínűségszámítás és a Szentírás összekapcsolása, ahol az előbbi a módszert, az utóbbi a bemeneti adatokat jelenti. Ennek kifejtését már nem merném könnyű olvasmánynak nevezni, már csak azért sem, mert egy disszertációval szemben vannak bizonyos akadémiai nyelvezeti követelmények. Viszont nehezen érthető olvasmánynak sem mondanám: igyekeztem világosan fogalmazni és kerülni minden öncélú tudományoskodást.

Az alapelv egyébként bárki számára könnyen megérthető. Konyhanyelven szólva, Pascal azt mutatja meg, hogy Isten létezésének és a Szentírás kijelentései igazságának nagy a valószínűsége. Mégpedig nem valamilyen elfogult, szubjektív saccolás alapján, hanem – és itt van a valószínűségszámítás felfedezésének a jelentősége – egzakt matematikai-logikai érvekkel alátámasztva. Ehhez számos olyan bibliai tartalmat sorakoztat fel, mint például a beteljesedett prófécia, a Tízparancsolat etikája, a megváltás történelmi kibontakozása középpontjában a Messiás eljövételével, váltsághalálával és feltámadásával, vagy éppen az evangéliumok irodalmi stílusa. Az ilyen módon feltárt objektív valószínűség pedig racionális alapot vet a hitnek.

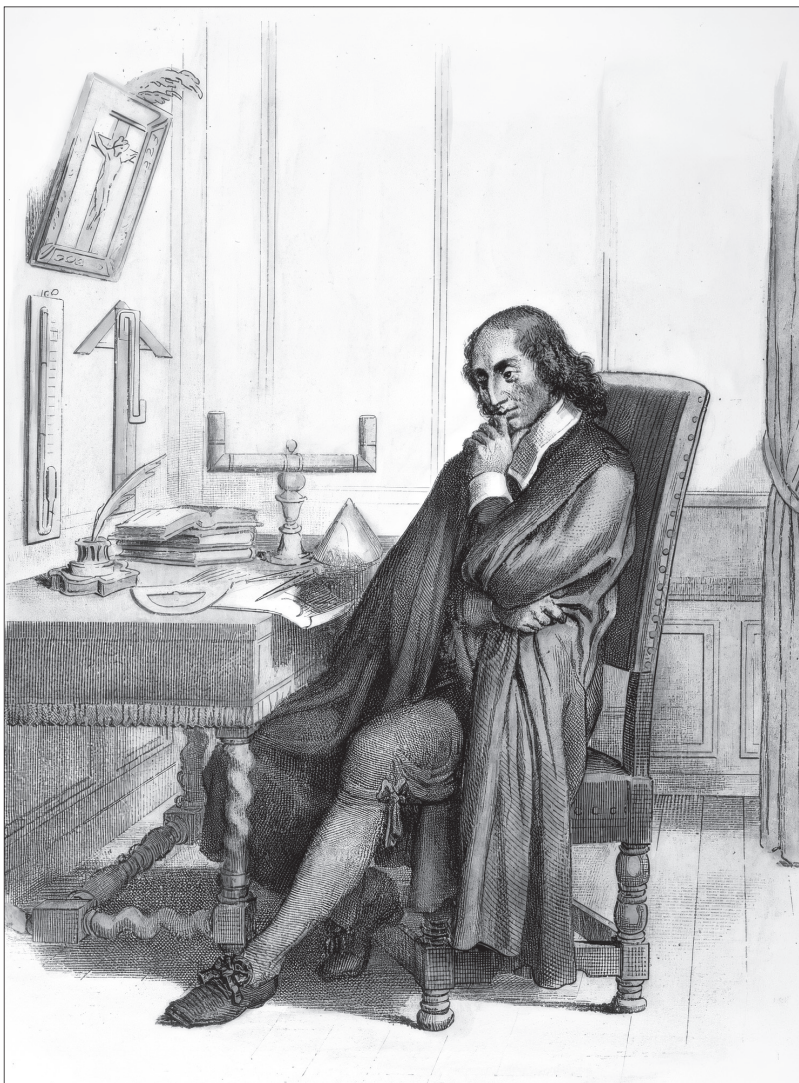
■ *Melyek a kedvenc részeid a „Gondolatok”-ban?*

■ Nehezen tudok választani, mert mindenestől nagyszerűnek látom. Különösen közel állnak hozzám azok a töredékek, amelyekben a saját drámai szembesüléseim visszhangoznak, és persze az ezekre reflektáló, a reménységet megmutató gondolatok. Szeretem Pascal humorát is, amikor például az emberi következetlenségekre vagy a magabiztos ráció hibáira világít rá. A kora újkor gyermekeként látnoki módon azt is kifejezte, hogy a felvi-

lágosodásban megszülető racionalitás és az ennek nyomában szédületes pályát befutó tudomány nem fog megváltani minket – noha a kortárs Descartes víziója és az elkövetkező századok ezzel kecsegtettek. Sokáig sorolhatnám...

■ *Sokat szokták idézni Pascalnak tulajdonítva, hogy minden emberben van egy Isten alakú úr. Azonban konkrétan ezt nem találtam a „Gondolatok”-ban.*

■ Mert nem írt ilyet – szerencsére. Ez egy valóságos toposz, talán a 425. töredék egyik bekezdésének leegyszerűsítő értelmezése. Lényegében arról árulkodik, hogy a nem túl mélyen gondolkodó vallásosság milyennek szeretné látni Pascalt,

és hogyan akarja bevetni az ateizmussal szemben. Annyi valóság alapja van egyfelől, hogy Pascal rendkívül ötletes vákuumkísérleteket végzett, amivel egyébként erőteljesen hozzájárult a középkori világkép megdöntéséhez. Másfelől a *Gondolatok* valóban kifejezi az Isten utáni vágyakozást. Azonban Pascal ennél sokkal kifinomultabban kívánta megszólítani az ateistákat. Míg egy eleve vallásos embert valamiféle melegséggel tölthet el, hogy van benne egy Isten alakú úr, addig egy ateistának kifejezetten irritáló lehet, hogy – stílszerűen szólva – ilyesmivel akarnak lyukat beszélni a hasába.

- *Mit gondol Pascal a mennyországról?*

- Nem fejt ki dogmatikusan rendszerezve, de fontos, hogy biblikusan gondolkodik erről a témáról is. A legjobban talán ott lehet megragadni ezt, hogy a halállal szembeni reménységként a feltámadásról ír – Jézus feltámadásáról, amiben nekünk is részünk lehet –, nem pedig arról, hogy a halál után az ember halhatatlan lelke a mennybe röppen. Ez utóbbi elképzelés idegen a Szentírás-

tól. A platonizmus hatására alakult ki a későbbi kereszténységben, az egyik legnagyobb torzulást okozva az eredeti eszméihez képest. Nem véletlenül nevezi Nietzsche a kereszténységet vulgarizált platonizmusnak.

Pascal a feltámadás védelmében viszont hasonlóan csattanósan fogalmaz például a 222. töredékben: „Milyen meggondolásból állítják, hogy nem támadhatunk fel? Mi nehezebb, megszületni vagy feltámadni, az-e, hogy ami sohasem volt, legyen, vagy hogy továbbra is legyen, ami egyszer már volt? Nehezebb-e vajon életre születni, mint az életbe visszatérni? A megszokás miatt az egyiket könnyűnek, a megszokás hiánya miatt a másikat lehetetlennek tartjuk: paraszti észjárás!”

- *Pascal gondolatai mennyire aktuálisak ma? Mennyire jellemző a ma emberére az igazságkeresés?*

- Abszolút aktuálisak. Időtlen sorskérdésekről van szó: a ma embere nem kevésbé elveszett, mint a letűnt koroké. Az igazságkeresés kapcsán sem hiszem, hogy a mai emberek összességében rosszabbak vagy jobbak lennének a korábbiaknál.

Bár Pascal egyik híres felvetése nagyon idekíváncozik. Nevezetesen az, hogy az igazság-vagy Isten-keresésnek egyetlen alternatíváját látja: a szórakozást. A szórakozás nála pszichológiai kategória. Nem egyszerűen azt jelenti, amit hagyományosan érteni szokás rajta, hanem mindent, amivel az ember eltereli saját figyelmét nyomasztó nyomorúságáról. Meglepő lehet, de ilyen értelemben a klasszikus szórakozáson kívül, mint például a táncmulatság, a kártyázás vagy a vadászat, idetartoznak olyasmik is, mint a gürcölés, a háborúzás vagy a tudomány művelése. Pascalnál tehát a szórakozás nem a kikapcsolódás

kritikája, hanem egyfajta menekülést, struccpolitikát takar. Az ilyen értelmű szórakozás tekintében viszont a mai embernek nagyobbak a lehetőségei, így a kísértései is, mint a régieknek.

■ *Pascal személyiségében mi az, ami a számodra vonzó, mi a legmeghatározóbb?*

■ Pascalt egyfelől körülveszi egy zsenikultusz – nem alaptalanul. Szimpatikus benne, hogy nem szakbarbár módon volt zseniális, hanem rendkívüli érzékenységet mutatott mindenféle rezdülésre. Mondhatni, amihez hozzányúlt, arannyá változott, legyen az matematikai vagy fizikai feladvány, a mechanikus számológép megépítése, a tömegközlekedés feltalálása, a teológiai pamflet bevetése vagy a francia irodalmi nyelv megelevenítése. Másfelől – és az előzőek hátterén számomra ez az igazán vonzó a személyiségében – látni engedi a gyengeségeit, a küzdelmeit, a hittel kap-

csolatos küszködéseit is. Ám ezzel nem hiteltele-níti, hanem ellenkezőleg, még hitelesebbé teszi az Isten-keresését.

Hogyan ajánlod olvasásra a könyvedet? Hogyan fogjon hozzá egy olvasó, akit érdekel ez a téma?

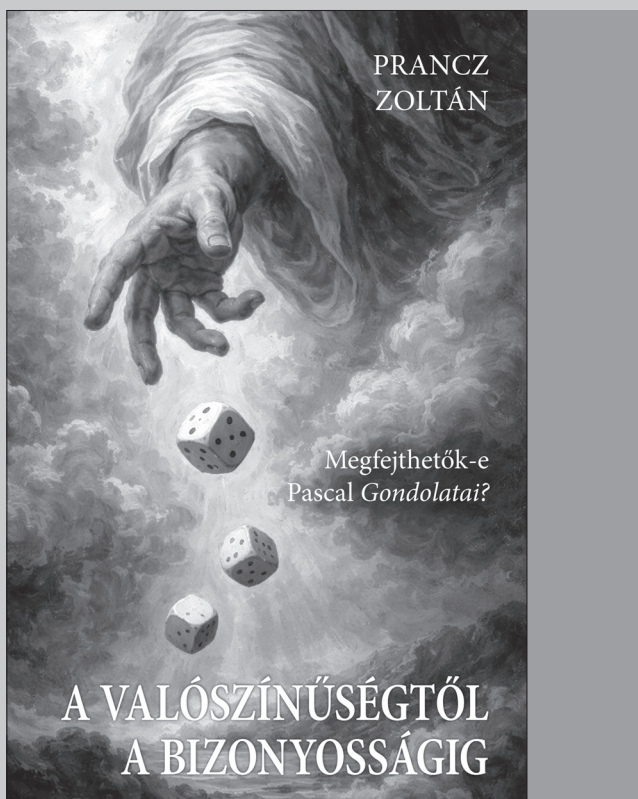
Ne tántorítsa el a komoly műfaj. Említettem már, hogy tartalmában és nyelvezetében is tudományos normáknak kellett megfelelnie. Érdekes kikeresni a hivatkozásokat a forrásirodalomból, vagy párhuzamosan olvasni azokat, hiszen én Pascalt magyarázom, Pascal pedig a Bibliát. Kelő alázattal felajánlom, hogy ha valaki nem ért valamit, akkor keressen meg, próbálok segíteni az értelmezésben. Ellenvetés esetén is áll az ajánlat. Olyan fajsúlyú kérdésekről van szó, amikkel érdemes tusakodni. Aki vállalja ezt, el fogja kapni a fonál végét, és rádöbben, hogy róla szól minden.

KÖNYVAJÁNLÓ

Prancz Zoltán

A VALÓSZÍNŰSÉGTŐL A BIZONYOSSÁGIG

Prancz Zoltán kötete egyedülálló kulcsot kínál a gondlattöredékek labirintusához: a valószínűségszámítás és a Biblia-értelmezés szerves egységét. A szerző nem kisebb feladatra vállalkozik, mint Pascal befejezetlen keresztény apológiájának rekonstruálására a matematikai egzaktság és a teológiai mélység metszéspontján. Ez az írás egyszerre szól a filozófia és a teológia iránt érdeklődő szakembereknek, és mindazoknak, akik választ keresnek arra, miként férhet meg egymás mellett a modern tudomány egzakt világa és a megváltó Jézus Krisztusba vetett hit belső bizonyossága.

Hogyan öltözködünk?

A Biblia arra tanít, hogy **öltözködjünk egyszerűen**. „*Hasonlatosképpen az asszonyok tisztességes öltözetben... ékesítsék magukat.*” (1Tim 2,9) A Szentírás tehát óv a hivalkodó öltözködéstől, a rikító színeket, a pazarló csecsebecséket kerüljük. Semmi olyan viselet, amelynek az a célja, hogy viselője magára vonja mások figyelmét, vagy hogy csodálatot keltsen, nem egyeztethető össze az Isten Igéje által helyeselt szerény megjelenéssel. Öltözetünk ne legyen költséges, „arannyal vagy gyöngyökkel ékesített” (9. vers).

A pénzt letétbe kaptuk Istentől, de nem azért, hogy hiúságunkra vagy nagyravágyásunk kielégítésére fordítsuk. A pénz Isten gyermekei kezében táplálék az éhezőknek és ruha a mezíteleneknek; oltalom az elnyomottaknak, gyógyszer a betegeknek, és eszköz arra, hogy hirdessék az evangéliumot a szegényeknek. Sok embert boldoggá tudsz tenni, ha bölcsen használsz fel azt az eszközt, ami most kérdésre megy el. Gondolkozz el Krisztus életén! Tanulmányozd jellemét, és osztozz önmegtagadásában! (...)

Míg ruházatunk szerény és egyszerű, legyen jó minőségű anyagból való, előnyös színű, szolgálathoz illő. Inkább tartós legyen, mint hivalkodó! Melegítsen és védjen. Példabeszédek könyvének bölcs asszonya „*nem félti az ő háza népét a hótól; mert egész háza népe karmazsinba öltözött*” (Péld 31,21). (...)

Ruhánk hordja magán a **természetes egyszerűség** szépségét és célszerűségét! Krisztus óva int bennünket az élet hiúságaitól, de nem a természetes üdeségtől és szépségtől. A mező virágaira, a tisztaságát kibontó liliomra mutatva ezt mondta: „*Salamon minden dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül egy.*” (Mt 6,29) Krisztus a természet világával szemlélteti azt a szépséget, amelyet a menny értékel: az egyszerűséget, tisztaságot és célszerűséget, amellyel ruházatunk kivívja tetszését. (...)

Mennyire eltér ettől az a kimerültség, békétlenség, kóros és szálnalmas állapot, amely a divat uralmának a következménye! Micsoda ellentétben áll a Szentírásban megadott alapelvekkel sok divat diktálta viselet! Gondolj csak az elmúlt néhány évszázad, vagy akár az elmúlt néhány évtized divatirányzataira! Mennyi mindent tartanánk szemérmetlennek, ha nem lennének divatosak! Hányféle öltözetről mondanánk, hogy nem való jó ízlésű, istenfelő, önmagára valamit is adó asszonynak! (...)

Ahhoz, hogy egészségesen tudjunk öltözködni, tanulmányozzunk alaposan a test különböző részeinek szükségleteit. Továbbá **az éghajlatot, a környezetet, az egészségi állapotot, az életkort és a foglalkozást mind-mind tekintetbe kell venni**. Minden ruhadarabnak lazán kell a testet borítania, hogy ne akadályozza se a vérkeringést, se a szabad, teljes, természetes légzést. Minden, amit hordunk, legyen olyan bő, hogy amikor felemeljük karunkat, a ruhánk is követni tudja minden mozdulatunkat. (*A nagy Orvos lábnyomán, az Öltözködés c. fej.*)

Ha a világ egy kényelmes, egészséges ruházkodási módot vezet be, amely összhangban van a Bibliával, akkor nem változtatja meg Istenhez és a világhoz való viszonyunkat, ha elfogadjuk az ilyen ruházkodást. A keresztények kövessék Krisztust, és ruházatukat szabják Isten Igéjéhez. **Kerüljék a szélsőségeket!**

Kövessék alázattal az egyenes utat, tekintet nélkül arra, hogy helyeslik vagy rosszalják-e az emberek, ragaszkodjanak a helyeshez, azért, mert az a helyes! Ne kössétek le minden időtöket azal, hogy ruházkodásotokban igyekeztek követni minden esztelen divatot. Öltözködjétek csinosan és illően, de ne tegyétek magatokat megjegyzés tárgyává se túldíszített, se hanyag, rendetlen öltözködés által! Úgy cselekedjétek, mint akik tudjátok, hogy a menny tekintete rajtatok függ, és életetek által elnyeritek Isten tetszését, vagy kiáltjátok nemtetszését!

Krisztus észrevette az emberekben a **ruházkodás szeretetét**, azért óvta követőit, és megparancsolta nekik, hogy ne fordítsanak rá túl sok figyelmet. „Az öltözet felől is mit aggodalmaskodtok? Vegyétek eszetekbe a mező liliomait, mi módon növekednek! Nem munkálkodnak, nem fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében nem öltözködött úgy, mint ezek közül egy.” (Mt 6,28–29) A ruházkodással való **büszkélkedés és a ráfordított túlzott figyelem** bűn, amelyre a nők különösen hajlamosak, azért e buzdítások főként rájuk vonatkoznak. Mily keveset ér az arany, a gyöngy vagy a drága ruházat Krisztus szeretéhez és szelidségéhez képest!

Az angyal így szólt: „Tanítsuk Isten népét!” A következő igehelyekre hívta fel a figyelmet: „Hasonlatosképpen az asszonyok, tisztességes öltözetben, szemérmességgel és mértékletességgel ékesítsék magukat; nem hajfonatokkal és arannyal vagy gyöngyökkel vagy drága öltözékekkel, hanem amint illik az istenfélelmet valló asszonyokhoz, jó cselekedetekkel.” (1Tim 2,9–10) „Akiknek ékessége ne legyen külső, hajjuknak fonogatásából és aranynak felrakásából vagy öltözékek felvívásából való; hanem a szívnek elrejtett embere, a szelíd és csendes lélek romolhatatlanságával, ami igen becses az Isten előtt.” (1Pt 3,3–4) (Tanácsok a gyülekezetnek, Tanács ruházkodásra c. fej.)

„Sokaknak tanításra van szükségük, hogyan jelenjenek meg szombaton az istentiszteleten. Ne jöjjenek Isten jelenlétebe közönséges ruhájukban, amit hétköznapi viselnek! Mindenkinek legyen külön szombati ruhája, amit Isten házában visel az istentisztelet alkalmával. Miközben ne alkalmazkodjunk a világi divathoz, mégse legyünk közömbösek külső megjelenésünk iránt. Legyünk csinosak és rendezettek, de ne ékesítsük fel magunkat. Isten gyermekei legyenek kívül és belül is tiszták.” (Bizonyágtételek, IV. köt., 355. o.)

„Asszony ne viseljen férfiruházatot, se férfi ne öltözzék asszonyruhába; mert utálatosság az az Úr előtt, a te Istened előtt, aki ezt műveli.” (5Móz 22,5)

„Isten szándéka szerint **a férfi és a női öltözetnek határozottan el kell különülnie egymástól**. Az Úr elég jelentősnek tartotta e dolgot ahhoz, hogy határozott útmutatást adjon vele kapcsolatban. Ha mindkét nem ugyanazt a ruhát hordaná, az zűrzavart okozna, és növelné a bűncselekmények számát.” (Szemelvények, II. köt., 6. fej.)

Néhány megjegyzés a fenti témához

Miközben Ellen G. White szüntelen az egyház elé tárta az egészséges, egyszerű, gazdaságos és keresztényhez illő öltözködés jelentőségét, azt is kijelentette, hogy ezeknek az elveknek a határain belül **„az öltözet legyen az adott kornak megfelelő”**.

A nadrág ma már nem csupán férfiviselet. Praktikus lehet több alkalommal is. Például kirándulás, utazás, bevásárlás vagy a kerti munka során. Vannak kifejezetten női nadrágmodellek is. A szombati öltözetet illetően viszont a következőket mondhatjuk a fentiek alapján: A leghelyesebb és legillendőbb ünnepi istentiszteleti viselet a nők számára a szoknya és blúz vagy egész ruha, ami nem túl rövid, és nem mély dekoltázsú, valamint nőies. Ez hagyományosan a legmegfelelőbb öltözködésnek számít, fenntartja a nemek közötti egyértelmű elkülönítést, és tiszteletben tartja a szombat napjának szentségét. **Az ünnepélyes, illő öltözködés ezenkívül az Isten iránti tisztelet kifejezésének a jele is.** Ez a legjobb mód arra is, hogy a nők elkerüljék a testre irányuló figyelmet. Az ilyen öltözet viselése szombaton megkülönbözteti ezt a napot a hétköznapioktól, hasonlóan ahhoz, mint ahogy például egy esküvőre is ünnepi ruhát veszünk fel.

Az egymás feletti szeretetlen ítélkezés a ruházat dolgában, és annak nem megfelelő kifejezése pedig nem megengedhető, még akkor sem, ha az illető nem tartja be a fenti tanácsokat.

U. V.

A FENYŐK különleges világa

Amikor a zsoltáros azt írja, „*az egek hirdetik Isten dicsőségét*” (Zsolt 19,2), hajlamosak vagyunk csak az égboltra, az égitestekre gondolni. Ám ha megállunk egy sudár fenyő alatt, és hallgatjuk a szélben susogó tűlevelek hangját, megérezhetjük, hogy a Föld is ugyanazt a dicsőséget zengi. A fenyőfélék a Teremtő lenyűgöző alkotásai. A Biblia a salamoni templomépítés kapcsán is megemlíti a fenyőt mint nemes és értékes anyagot. Illés próféta történetében viszont nem fenyőfáról van szó, ahogy a Károli-fordításban olvasható, hanem borókabokorról.

Ebben az írásban a fenyők különleges világába hívjuk az olvasót. Felfedezzük, hogyan dacolnak ezek a növények az elemekkel a legmagasabb hegycsúcsokon, hogyan kommunikálnak egymással láthatatlan módon, és milyen rekordokat tartanak a növényvilágban. Ahogy megismerjük biológiai titkaikat, közelebb kerülhetünk ahhoz a végtelen bölcsességhez, amellyel Isten megalkotta közös otthonunkat, a Földet.

A tűlevelűek birodalma

Ki ne ismerné a fenyők kellemes illatát, vagy sejtelmesen susogó hangjukat a szélben? Biztosan láttuk már viharban hajladozni sudár törzsüket, vagy találkoztunk a földön elterülő, kúszó fajtáikkal. Botanikai értelemben a fenyők a Pinaceae család Pinus nemzetségének tagjai. Hétköznapi értelemben azonban minden olyan tűlevelű növényt fenyőnek nevezünk, amely tobozvirágzatot hoz. A fenyők közé így a Pinaceae és a Cupressaceae család tagjai tartoznak, bár utóbbi családjába a ciprusok, a tuják stb. is beleszámítanak, amelyek nem fenyők.

A nyitvatermők viszonylag kis fajszáma ellenére a fenyők rendkívül sikeres növénycsoportot alkotnak. A Földön a legnagyobb kiterjedésű erdőterületeket ők uralják. Az északi flórában meghatározó erdőalkotó fajok, míg a déli féltekén – az Andok egyes részeit és Szumátrát leszámítva – természetes élőhelyük alig található. A fenyők el-

sősorban az északi területeken és a magashegységek fahatárán élnek, olyan körülmények között, ahol a legtöbb fa már nem képes megmaradni. Többségük a hűvös, csapadékos éghajlatot kedveli, de akadnak kivételek is: a cédrusok például a szubtrópusi klímát szeretik, míg egyes borókafajok Észak-Amerika félsivatagos vidékein vagy Közép-Európa száraz homokterületein élnek.

Érdekességek a fenyőkről

- A legnagyobb összefüggő fenyőerdő a tajga, amely hatalmas szerepet játszik a globális klímaszabályozásban, mivel óriási mennyiségű széndioxidot köt meg. A fenyők között vannak kifejezetten légszennyezés-érzékeny fajok, ezért városokban ritkán ültetik őket.

- A Pinaceae családba tartozó fenyők gyökérzete különleges: nem rendelkeznek hajszálgyökerekkel. Helyettük ektomikorrhiza gombákkal élnek szimbiózisban, amelyek megnövelik a gyökérfelületet, segítik a víz- és tápanyagfelvételt, valamint védelmet nyújtanak a kórokozókkal szemben. Emiatt a fenyőket csak földlabdával szabad átültetni. Ha a földlabda kiszárad, a gombák elpusztulnak, és a fa is tönkremehet.

- A legtöbb fenyő zárt lombkoronájú erdőt alkot, ahol kevés fény jut a talajra, így aljnövényzetük alig fejlődik. A lehullott tűlevelek savanyú humuszt képeznek, amelyet kalapos gombák bontanak. A fenyvesek általában a savanyú talajt kedvelik, de vannak mészkedvelő kivételek is, például a balkáni páncélfenyő.

- A fenyők külön hím- és nőivarú virágzatot hoznak, egy- vagy kétlakiak lehetnek. A szél porozza be őket, s virágzáskor gyakran szabad szemmel is látható a levegőben szálló pollenszemcsék felhője.

- A fenyők elfásult virágzatai a tobozok. A termős tobozok lehetnek lefelé csüngők vagy felfelé állók. A magkezdemények a tobozpikkelyeken szabadon fejlődnek, és több év alatt érnek be. Egyes fajok tobozai érés után a fán esnek szét – ilyenek például a kínai ősfenyő, a cédrusok vagy a jegenyefenyők.

- Vannak fajok, amelyek szaporodásához tűz szükséges. Például a csavarttűjű fenyő tobozai csak extrém hő hatására nyílnak ki: a tűz megolvastja a gyantát, és az érett magok a tápanyagban gazdag, felperzselt talajra hullanak. Ezt a jelenséget szerotíniának nevezzük. A fenyők magjai abból a szempontból is különlegesek, hogy legtöbbjük repítőhártyával rendelkezik, amelynek segítségével a szél viszonylag messzire el tudja szállítani őket.

- A tűlevelek gyantajáratokkal átszóttek, és kis párologtató felületűek. Ezeknek a tulajdonságoknak köszönhető, hogy a fenyők extrém körülmények között is életben maradnak. A fákban és tűlevelekben található gyanta és illóolajok nemcsak a fagy ellen védenek, hanem a kártevőkkel szemben is hatékony védelmet nyújtanak.

- Több fenyőfajnál a levelek spirálisan helyezkednek el, de a kínai ősfenyő átellenes levélállású, ami könnyen felismerhetővé teszi.

- A fenyők örökzöldek, tűleveleik több évig a fán maradnak. Léteznek azonban lombhullató fajok is, például a vörösfenyő vagy a kínai aranyfenyő. A vörösfenyő másik különlegessége, hogy

magas gyantatartalma miatt állandó vízborítottság mellett nem korhad, hanem megkövesedik. Emiatt régen szívesen használták víz alatti ácsolatokhoz: vízimalmok alkatrészeihez, Velence cölöpalapjaihoz, sőt a budapesti Országház alapozásához is.

Fenyőrekordok

- A legkisebb tobozzal a virginiai boróka rendelkezik. Ezek botanikai értelemben tobozok, de a tobozpikkelyek elhúsosodtak, ezért tobozbogyóknak nevezzük őket. Méretük mindössze 4–7 mm. A valódi fenyők közül a havasi törpefenyőnek van a legkisebb toboza, amely 2,5–5 cm hosszú.

- A legnagyobb tömegű toboza az óriástobozú fenyőnek van. A kifejlett tobozok akár 40–45 cm hosszúak és 20–23 cm szélesek is lehetnek, nedvesen pedig elérhetik a 4–5 kg-ot. A pikkelylevelek saskaromszerű végződése miatt angolul találóan „özvegycsinálónak” (widowmaker) nevezik. Magyarországon két példányuk is látható a badacsonyi Folly Arborétumban.

- A leghosszabb toboz rekordját a cukorfenyő egyik egyede tartja. A Kaliforniában őrzött példány hossza megközelítőleg 66 cm (26 inch).

- A legalacsonyabb fenyők szintén a borókák: mindössze 20–30 cm magasra nőnek.

- A világ legnagyobb fái között több fenyőfaj is szerepel. 2024-ben a legidősebb fenyőnek az „Öreg Tjikkót” tartották, egy Svédországban élő lucfenyőt. Korát közel 9500 évesnek gondolják. Maga a látható fa csak néhány százéves gyökérsarj — a több ezer éves rész a gyökérsarj.

- Az óriás mamutfenyő, más néven hegyi mamutfenyő több szempontból is rekorder. Egyes példányok életkorát mintegy 3200 évre becsülik, törzsátmérőjük megközelíti a 9 métert, magasságuk pedig eléri a 94 métert. Feltételezések szerint tömegük akár az 1000 tonnát is meghaladhatja.

- A Hyperion nevű parti mamutfenyő jelenleg a világ legmagasabb fája. 2006-ban fedezték fel, életkorát 700–800 évre tartják. Felfedezésekor 115,85 méter magas volt. Második helyen a Helios, harmadikon az Icarus áll.

- A legnagyobb fatömeggel a Sherman tábornok nevű óriás mamutfenyő rendelkezik. Kora 2300–2700 év közé tehető, magassága meghaladja a 90 métert, törzsének átmérője több mint 7,7 méter. Fatömegét 1487 m³-re becsülik. Vastag kérge meglepően ellenálló a tűzzel szemben.

- A kínai ősfenyő élő kövületnek számít. A tudomány sokáig kihaltnak hitte, csak fossziliáit ismerték. 1941-ben azonban Kínában élő példányokra bukkantak – ez a 20. század egyik legnagyobb botanikai szenzációja volt.

- Magyarország legmagasabb fája egy duglász-

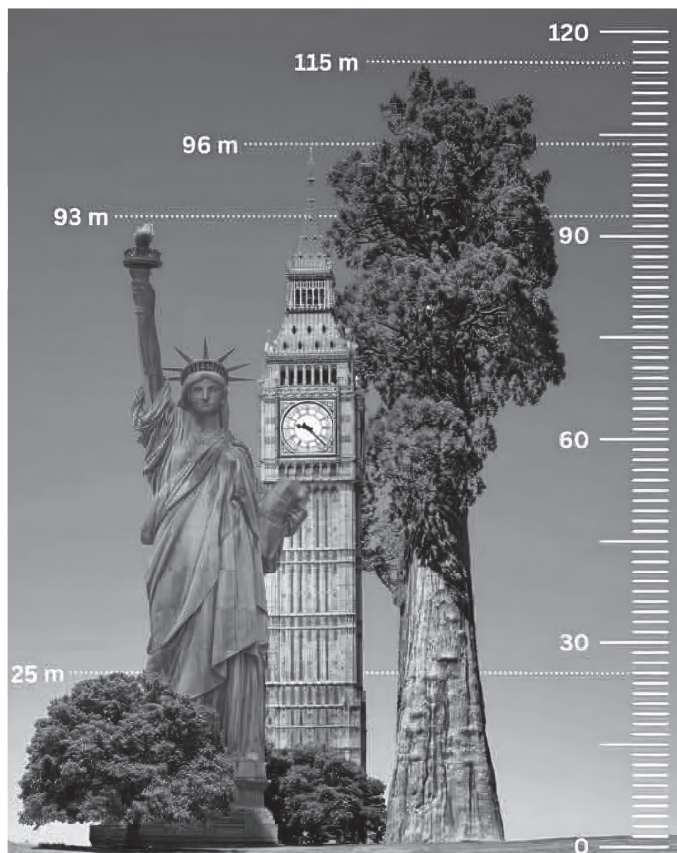

fenyő (*Pseudotsuga menziesii*), amelyet Háromhuta mellett találtak. 2020-ban mért magassága 55,2 méter volt.

A fenyők gyakorlati haszna

A luc- és erdeifenyők fiatal hajtásaiból készült szörp köptető, gyulladáscsökkentő, légúttisztító

hatású. A tűlevelek illóolajai antibakteriális tulajdonságúak, ezért a fenyőerdők levegője különösen tiszta. A mandulafenyő magja fogyasztható, az olasz pesto alapanyaga. Grillételek ízesítésére és különféle süteményekhez is használják. Fenyőket hangszerkészítésre, építőanyagként, bútorokhoz és papírgyártáshoz is előszeretettel alkalmaznak. Gyantáját vonós hangszerek megszólaltatásánál, ragasztók alkotórészeként és lakkok készítésénél használják.

A fenyők képesek kémiai úton kommunikálni: illóanyagokat bocsátanak ki, ha rovarok támadják meg őket. Ezek a vegyületek riasztják a kártevőket, figyelmeztetik a szomszédos fákat, odavonzzák a ragadozó rovarokat, amelyek elpusztítják a kártevőt. Ez a jelenség a kémiai kommunikáció egyik formája. A fenyők ezeken kívül még számtalan olyan megőhköntő tulajdonsággal bírnak, mint az édes ízű gyanta vagy a növény sebgyógyító hatása.

Bábel László

Egy gazdag élet útján

Egervári László visszaemlékezéseit egy 2023-ban megjelent kis könyvében vetette papírra. Reisinger János ezekkel a sorokkal ajánlja a tapasztalatokkal gazdagon megáldott életutat bemutató írást: „Olvassák figyelmesen, örömmel és saját tapasztalataik újra felidézésével is mindazok, akik Isten országa felé hitvalló lelkülettel közelednek.”

Laci bácsi idén tölti be a 95. életévét. Ez készítette őt arra, hogy ebből az alkalomból is számvetést tegyen, és bizonytságot, hogy Isten kegyelme őrzi őt ma is napról napra, újabb és újabb tapasztalatokkal gazdagítva életét. A 147. zsoltár 1. verse a mottója: „*Dicsérjétek az Urat! Hiszen Istenünkről énekelni jó, hiszen Őt dicsérni gyönyörűség és illendő dolog!*”

Testi, lelki és szellemi egészségét megőrizve ma is fáradhatatlanul járja az útját. Embereket keres és szólít meg, hogy kapcsolatot építsen ki velük. Szórja, mint a falevelet a szél, az evangélium üzenetét, komolyan véve az erre kapott megbízást. Több ezer írást, füzetet osztogatott szét a piacokon aloé növényeit árusítva vagy közintézményekben és bárhol, ahol módot talált erre. Ismerik őt jól a környéken, hogy szívesen beszél gazdag életútjáról, tapasztalatairól, akár az egészséges életmóddal, akár lelki vagy testi problémákkal kapcsolatban is tanácsot adva. Ha készség van rá, bizonytságot tesz arról is, kinek köszönheti az erőt, ami élteti ebben a korban is. Élete maga a bizonytság, hogy ilyen magas korban is lehet örömmel, derűsen másoknak szolgáló életet élni. „*Aki mást felüldít, maga is üdül.*” (Péld 11,25/b)

Nyolcvanéves korában Laci bácsit a háziiorvosa elküldte különféle vizsgálatokra. Az egyik ilyen vizsgálaton kiderült, olyan tiszták az erei, főleg a nyaki erek, hogy a vizsgáló orvos kijelentette: „Szeretném látni húsz év múlva is!” A háziiorvosa tudott arról, hogy már régóta vegetárius kosztot él. A vizsgáló orvos lelete bekerült az ő

számítógépes rendszerébe, aki a maga igazolására azt mondta, hogy ez jogalap lehet arra, hogy alkalmassági bizonyítványt adhasson jogosítvány meghosszabbításához.

Laci bácsi jogosítványa ez év júniusában lejárában volt, ezért elment a körzeti orvoshoz, hogy újabb nyaki érvizsgálatra küldje el. Az orvos tájékoztatta, hogy ad beutalót, de előbb megvizsgálja. Végigtapogatta a mirigyzeit, megkopogtatta a tüdejét, megtapogatta a máját, vérnyomást mért, majd így szólt: „Egervári úr, Önt 100%-osan egészségesnek minősítem, és már adom is a jogosítványra szóló orvosi igazolást.”

Laci bácsi összegyűjtötte kedvenc igéit, amelyek bátorításul, eligazításul szolgáltak neki is az élete során. Emlékek, történetek fűződnek hozzájuk. Testvéri, baráti beszélgetések emlékei, megélt események elevenednek meg általuk az átélt küzdelmekről, hitbeli győzelmekről, közös tapasztalatokról, egyházunk küzdelmes időszakából.

Ef 2,8/a.10 – „*Kegyelemből tartattatok meg, hit által..., teremtetvén általa a Krisztus Jézusban jó cselekedetekre, amelyeket előre elkészített az Isten, hogy azokban járjunk.*” – Ez az ige volt élete vezérfona-

la, a mozgatórugója, hogy keresse az alkalmakat mások megsegítésére.

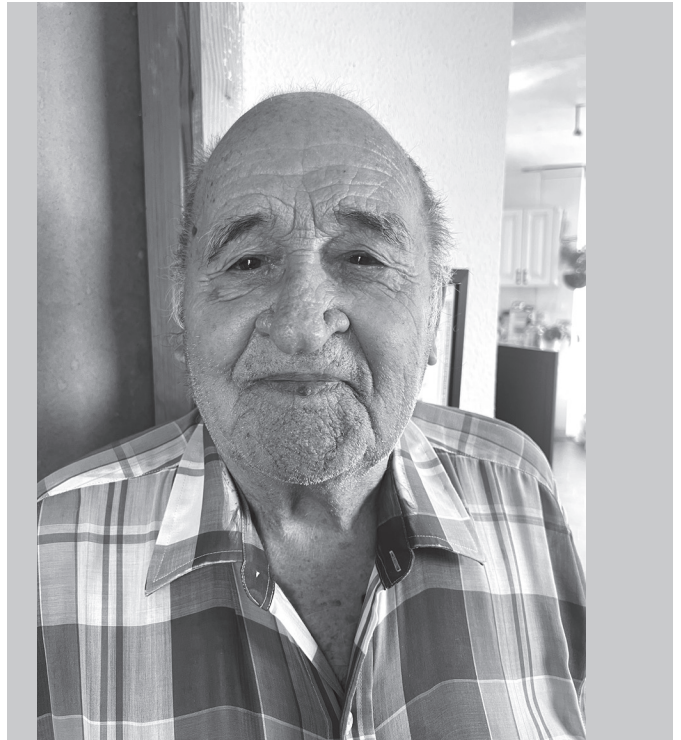
Péld 8,17 – „*Én az engem szeretőket szeretem, és akik engem szorgalmasan keresnek, megtalálnak.*” – Gyermekkorától kezdve szorgalmasan kereste az igazságot a szülei példáját látva, és meg is találta 15 éves korában. 1947. március 23-án keresztelkedett meg.

Jak 1,22 – „*Az igének pedig megtartói legyetek, és ne csak hallgatói, megcsalván magatokat.*” – Fia-talon, szolgálata kezdetén, amikor Salgótariánba került, volt egy emlékezetes beszélgetése egy kedves ottani testvérnővel, akit már ifjúkora óta ismert. A hölgy rákérdezett, hogy eszik-e még húst. Válasza a következő volt: „White testvérnő azt írja, hogy Isten népe asztaláról eltűnik a hús az utolsó időben.” Ekkor a testvérnő megkérdezte tőle: „Úgy gondolod, hogy te odateszed a húst az asztalra, és majd egy angyal elragadja azt? Neked kell megtenni!” Laci bácsi válasza ez volt: „Köszönöm, hogy megintettél, mától kezdve nem eszek húst.”

És végül, amit egész életén át megtapasztalt, ami számára a súlyos próbák idején, a nagy csalódások közepette is a megtartó kegyelem ígéje volt: Zsolt 91,14–16 – „*Mivelhogy ragaszkodik hoz-*

zám, megszabadítom őt, felmagasztalom őt, mert ismeri az én nevemet. Segítségül hív engem, ezért meghallgatom őt, vele vagyok háborúságában: megmen-tem és megdicsőítem őt. Hosszú élettel elégítem meg őt, és megmutatom néki az én szabadításomat.”

Lejegyezte: Pintér Klára

KERESZTSÉGEK

Örömmel számolunk be arról, hogy a május 31-ei keresztségen Zugligetben ketten kötöttek szövetséget az Úrral:

- Ferencz Éva (Budapest, Bertalan Lajos utcai gyülekezet)
- Jócsák István (Debrecen)

Szeretettel köszöntjük új testvéreinket, Isten gazdag áldását kívánva életükre, munkájukra!

„Az én nyelvem pedig hirdetni fogja a te igazságodat, a Te dicsőségedet minden napon.” (Zsolt 35,28)

EMLÉKEK, ÉLMÉNYEK 2026-os nyári táborainkból

A kiszombori Biblia-ismereti és rehabilitációs táborról

Vasárnap kora délután érkeztünk meg a táborba, és foglaltuk el a szálláshelyeket. Első közös programunk a vacsora volt, és utána következett az ünnepélyes tábornytitás.

Reggelente 7 órától kezdődött a napindító rövid áhítat. Idén is Uchenna Obasi lelkész testvérünk szolgálata segítette felemelő gondolatokkal a Teremtővel való kapcsolatunkat. Az alaptémák a következők voltak: „Ki vagyok én? Mi, illetve ki adja meg a valódi értékét az identitásunknak?” (Akik nem a közösségünk tagjaiként voltak közöttünk, azokat is megérintették a felvetett igei gondolatok.)

A reggeli áhítat után minden nap finom reggeli következett. Kolozsi Márk főszakácsunk, Kolozsi Tímea és testvére, Pintér Andrea, illetve Andi menyje, Emőke áldozatos, szeretetteljes munkájának köszönhetően a gasztronómiai élmények is emelték a tábor értékét.

Hétfőn délelőtt lelki egészségünket megerősítő gondolatok hangzottak el Nagy Sándortól, utána pedig a rehabilitációs csoportnak volt megbeszélése. Ez idő alatt a Biblia-ismereti csoport Vankó Zsuzsával beszélgetett.

Ebédig kis pihenőt tartottunk, sétáltunk a tó körül, és kötetlenebb beszélgetésekre is lehetőségünk nyílt, majd 13 órakor az ebéd következett. Délután ellátogattunk Makóra. Itt a József Attila Múzeum megekinítése idén is tartalmas, érdekes programot jelentett számunkra. Az értékes kiszombori helytörténeti kiállítást is megnézhattuk, tárlatvezetéssel egybekötve.

Este 18 órától volt vacsora, ezután, ahogyan később is három estén keresztül, korunknak szóló, aktuális bibliai gondolatokat tartalmazó előadást hallhattunk Vankó Zsuzsától.

Aki emellett a program döntött, az idén is elmehetett a Marosra, illetve a Tiszára strandos, kalandparkos kirándulásra. Természetesen minden programunk szabadon választható volt.

A panzió udvarán szellős, árnyékos padok álltak, igazán kulturált pihenési lehetőségre volt

alkalmunk. Minden szoba légkondicionált volt. Emellett rendelkezésünkre állt a wellnesshelyiség is a jakuzzival és a szaunával. Kedves testvérünk, Uchenna Obasi pedig frissítő masszázssra várta az érdeklődőket.

Hétfőtől szerdáig délelőttönként Nagy Sándor lelkigondozó a következő témákkal szolgált:

1. A tagadás megbetegít, a valóság gyógyít. Gondolatok a valósághoz való viszonyunkról.

2. Érzelemszabályozási stratégiák a mindennapokban.

3. Stresszkezelési stratégiák.

A gondolatébresztő előadásokat mindig hosszabb, a témákkal kapcsolatos megbeszélések követték, amelyeken az egymással őszintén megosztott tapasztalatok segítették a rehabilitációs csoportban résztvevőket.

A Biblia-ismereti csoportba tartozók a Biblia örök érvényű és időszerű témáiról beszélgettek Vankó Zsuzsával. Esténként pedig, szintén hétfőtől szerdáig, Vankó Zsuzsa témái a következők voltak:

A legfontosabb ismeret az élet „küzdőterén”.

1. A Szabadító, a Segítő, aki mindig „jobb kéz felől van”.

2. Hogyan léphetünk kapcsolatba és maradhatunk kapcsolatban Vele?

3. A küzdelem végcélja és elérhetősége mindannyiunk számára.

Az esti alkalmakra érkeztek „külsős” vendégek is, akik a beszélgetésekre is velünk maradtak.

A tábor ideje alatt nagyon sok szép élményben és tapasztalatban volt részünk.

Kegyesné Padi Krisztina

Főiskolai tábor (Orfű, július 19–24.)

Forgács Emese nappali tagozatos
hallgató beszámolója

Idén immár harmadszor érkeztünk meg a festői szépségű természet által körülölelt, kicsit a világtól is távoli, orfűi Rácz Tanyára. Minden évben nagy örömmel és izgalommal telve térünk vissza ide édesanyámmal, mert minden tábor más élményeket tartogat. Új embereket és a programokon túl is egymásra kíváncsi, a világról vagy Istenről alkotott gondolataikat egymással szívesen megosztó, változatosan rendeződő csoportokat találunk itt. Többen az idén jöttek először, talán egy kis aggodalommal a szívükben, vajon mit tartogat számukra ez az öt nap, vajon kedves emberekkel találkoznak-e majd? Örömmel mondhatom, hogy akiket hallottam nyilatkozni, mind azt mondták: rendkívül jól érezték magukat.

Én magam is minden évben azt tapasztaltam, hogy a táborozók mind igazán kedves emberek,

akikkel jó együtt tölteni ezt az öt napot. A szállás személyzete is készséges, kedves és szolgálatkész volt. Ami számomra különösen kedves, hogy sok állat vesz körbe bennünket, a kismacskákon keresztül Bogyó kutyán át, aki már akkor is nagyon öreg volt, amikor először itt táboroztunk. A póni pedig, aki egyik reggel a szállás épülete előtt vidáman falatozott a harmatos fűből, megengedte, hogy megsimogassam. Találkoztunk a manapság oly ritkán látott fecskékkel is, akik egész nap szorgosan gyűjtögették az elemózsiát fiókáik számára, és igazi élmény volt gyors röptüket figyelni. De a helyhez tartoznak a köveken sütkérező teknősök is, akik mint könnyed balerinák nyújtóztatták ki végtagjaikat, hogy minél több napsugarat tudjanak kis testükbe gyűjteni.

Azt sajnálom csupán, hogy a tábor mintha valahogy évről évre gyorsabban múlna el. Az idén ez már olyan gyorsnak tűnt, hogy szinte két szempillantás alatt véget is ért.

Nagyon változatos volt a szemináriumok és az előadások témaválasztéka, és mint minden évben, úgy most is rendkívül nehéz volt választanom,

TÁBOROK

hogy melyiket hallgassam meg élőben. A legszívesebben mindenhol ott lettem volna. Idén is rácsodálkozhattam arra, milyen sokféle témában ad útmutatást a Biblia – az emberi élettől és az erkölctől kezdve a társas kapcsolatokig. Jó példa erre az anyagi javakhoz való viszonyunk, ami keresztény körökben gyakran félreértett terület.

Ami a hét során leginkább elgondolkodtatott, és ami az életünknek manapság szerves része, az a digitalizáció hatása, illetve veszélyei ránk és az emberi kapcsolatainkra nézve. Több kérdés is felmerült bennem, miközben az előadást hallgattam: vajon tényleg olyan fontos mindig elérhetőnek lennünk, hogy mindig és mindenkor magunknál tartjuk az okoseszközeinket, a telefonunkat? Vajon tényleg fontosabb a digitális térben jelen lennünk, mint a környezetünkben lévő emberek életében? És beszélgetés közben valóban szükség van rá, hogy felveszük a csörgő telefont? Vagy inkább azt választjuk, hogy jelen leszünk a beszélgetésben, és majd utána hívjuk vissza azt, aki keresett minket. A digitalizációnak természetesen nagyon sok pozitív hozadéka van, amit nem szabad figyelmen kívül hagynunk. Az előadás és a körülöttem lévő világ folyása viszont elgondolkodtatott: az értékeink és a prioritásaink nagyon eltolódtak, és egyáltalán nem biztos, hogy a jó irányba.

Hadd meséljek el egy személyes tapasztalatot az élményeim végéhez közeledve. A minap Pesten jártam, és ahogy elindultam hazafelé, felszáll-

tam a 6-os villamosra, kezemben a telefonommal, a képernyőbe merülve. Épp azt próbáltam kitalálni, hogy melyik busszal fogok hazamenni, és amikor meggyőződtem róla, hogy a kinézett járatot el fogom érni, úgy döntöttem, hogy nem hagyom magam belefeledkezni a digitális térbe, eltettem a telefonom, és körbenéztem. Ekkor vettem észre, hogy tőlem nem messze egy ázsiai fiatalember utazik, a bőröndjén még ott fityegett a repülőtéren kapott matrica, amiből rájöttem, hogy valószínűleg nemrég érkezhetett.

A következő megállóba érkezés előtt felállt, és az ajtó felé vette az útját. Figyeltem őt, úgy gondoltam, valószínűleg le fog szállni. Mikor megállt a villamos, zavartan keresgélte az ajtónyitó gombot, de nem találta. Látszott rajta, hogy kezd megijedni. Pusztán egy rövid pillanatra volt szükségem, hogy felmérjem, minden bizonnyal most utazik először ezen a villamoson, és nem tudja, mi hogyan működik. Szerencsére közel voltam az ajtóhoz, és mielőtt szólnia kellett volna bárkinek is (mint utóbb kiderült, nem beszélt magyarul, talán angolul sem), megnyomtam az ajtónyitó gombot. Így el tudta hagyni a járatot. Azt gondoltam, nem tudja, hogy én segítettem ki, de leszállás közben körbenézett, meglátott, fejet biccentett, és megkönnyebbült mosollyal az anyanyelvén megköszönte a közreműködésem. Én integettem, és egy mosollyal jeleztem, hogy nagyon szívesen segítettem.

Ez a kis interakció több dologra is emlékeztetett. Ha nem döntök úgy, hogy elrakom a telefonom, és elmerülök benne, nem vettem volna észre a fiatalembert, ahogyan azt sem, hogy segítségre van szüksége. Megfosztottam volna magamat a lehetőségtől, hogy kisegítsek valakit, aki éppen kicsit el volt veszve. De azt a jó érzést is elszalasztottam volna, ami akkor jár át minket, ha tudjuk, hogy valami jót tettünk, még akkor is, ha az számunkra csupán apróság, másnak viszont sokat jelenthet. Talán ez egy olyan jó cselekedet volt, amit Isten készített elő a számomra, és lemaradhattam volna róla, ha másképp döntök. Ahogyan arról a közöttünk történt, két embert egy pillanatra összekapcsoló élményről is, ami mind a kettőnk arcára mosolyt csalt.

Hálás vagyok a táborokért, azért, hogy ezeken minden évben tanulhatok valamit, amit magammal vihetek, és amin gondolkodhatok, majd megérlelve beépíthetem az életembe. Minden évben kapok olyan mondatokat, akár az előadóktól, akár a táborozóktól, amit „elrakhatok a puttyombba”, ahová azokat a bölcs gondolatokat helyezem, melyek igazán megérintenek és gazdagabbá tesznek.

Remélem, hogy a következő évben is ott lehetek majd a főiskolai táborban! Csak bátorítani tudok mindenkit, aki eddig még nem vett részt rajta, hogy jöjjön, és tapasztalja meg maga is, milyen különleges és gazdagító ez az öt nap.

Forgács Emese

„Alkoss kézzel, épülj lélekben!” – Napközis tábor Famoson

Az idén a digitális világból kiszakadva öt napon keresztül tevékenykedtünk aktívan, hasznos alkotásokat készítve, sok beszélgetéssel, játékkal és egy kis zenével egybekötve.

A gyerekek szellemi és fizikai energiáit igyekeztünk maximálisan pozitív irányba terelni, de emellett jutott idő pihenésre, sétára és játékra is. Lehetőség nyílt picit belekóstolni a különböző kézműves-, alkotói és kreatív tevékenységekbe: a fonásba, szövésbe, horgolásba, varrásba, agyagozásba és barkácsolásba. A legtöbb időt a barkácsolásra szántuk, így minden gyerek, aki szeretne volna, és együttműködött ebben, elkészíthette saját kis székét és madáretetőjét.

Korosztályok szerint három csoportot alakítottunk ki, ahol a gyerekek korának megfelelő tanítások hangzottak el az elkészített munkákkal kapcsolatban.

Szó esett a tervezésről, a kitartásról, az egyensúlyról, a stabilitásról. Mennyire fontos például egy széknél a lábak stabilitása, és ugyanígy fontos a lelkünknek a bizalom, a szeretet, az igazság és az engedelmesség.

A madáretető kapcsán szóba jött, hogy Isten gondoskodik a madarokról. Hogyan gondoskodik rólunk Isten? Milyen jó tapasztalni azt, amikor segítséget szenvedünk, hogy a segítség a legmegfelelőbb időben érkezik meg. Mennyire jó a Teremtőben bízni! Ha Benne bízunk, nem hagy magunkra, még a madaraknál is jobban gondoskodik rólunk. Őbenne jobban bízhatunk, mint az emberekben!

A szövés és horgolás kapcsán József története került elő. Isten az Ő tervébe beleszövi az emberek életét, és a sok szál adja ki a végén a szép mintát.

Az agyagozásra készülve arról beszéltünk, hogy a Teremtő, az Alkotó formál bennünket. Mennyire vagyunk formálhatóak? Mennyire engedjük, hogy Ő alakítson minket? Mit választunk? Szükségünk van mennyei segítségre, hogy alakíthatóak, formálhatóak legyünk, mint ahogyan az agyag formálhatóságához is vízre van szükség.

A csoportos beszélgetésekben a gyerekek nagyon aktívan vettek részt, értékes tapasztalatokat osztottak meg velünk. A kézműves-tevékenységek és a szabadidős játékok alatt is közlékenyek, beszédesek voltak, a személyes beszélgetések során pedig értékes kapcsolatok szövődtek.

A munkák során a gyakorlatban fejlődhetek személyes, kognitív és fizikai készségeik. Eközben szükség volt minimális tervezésre, hogy milyen sorrendben, hogyan építik be a szék és a madár-

TÁBOROK

etető elemeit, kitartásra, határozottságra, türelemre, sőt együttműködésre is, mert egyedül nem volt könnyű a feladat – az egyik gyerek rögzítette az elemeket, a másik kalapálta a szöveget, és a csavart fúrta a megfelelő helyre. A kognitív készségeket tekintve a logikus gondolkodás is előtérbe került, valamint a problémamegoldó készség is fejlődött. Ha valamit elrontottak, gondolkodniuk kellett, hogyan javítsák ki azt. A fadíszek készítésénél a kreativitás került előtérbe, egyedi munkák készültek. Mindebbe nagyon sok játékoságot vittek bele.

A horgolásnál, szövésnél, varrásnál és fonásnál a finommotorika, a kézügyesség, a türelem és a kitartás fejlődött. Az agyagozásnál az agyag jellegzetességeit, tulajdonságait próbálgathatták, és a kézügyességüknek megfelelően igyekeztek az agyagot a legjobban megformálni.

Az utolsó napon élő zene gazdagította a tábori foglalkozást. Zenetanárnőnk jóvoltából a csellót próbálhattuk ki, gyerekek és felnőttek egyaránt.

A szülők nagyon együttműködőek voltak, jó volt tapasztalni a felénk megnyilvánuló bizalmukat. A felnőtt munkatársakkal együtt munkálkodva igyekeztünk képességeinket szolgálatba állítani, valamint egymást segítve és kiegészítve olyan légkört teremteni, amelyben a gyerekek jól érzik magukat.

Köszönjük Teremtőnknek, hogy imára készített bennünket, segített összhangban dolgozni, és jó lelkülettel ajándékozott meg minket!

A táborot egy kis élménybeszámolóval, rövid beszélgetéssel zártuk.

Köszönjük minden kedves munkatársnak, helyi segítőnek, az aktívan közreműködő szülőknek és minden résztvevőnek, hogy együttműködésükkel, segítségükkel széppé és tartalmassá tették az idei táborot!

Nagy-Kasza Mária

Beszámoló a családi és kézművestáborról

Idén júliusban új helyszínen, az Orfű melletti Rácz Tanyán tartottuk meg családi és kézművestáborunkat, amihez a tizenévesek tábora ismét csatlakozott. Sok család, a fiatalokkal és az alkalmi vendégekkel együtt mintegy 95-en voltunk a táborban. Hiánypótló ez a lehetőség nekünk, családoknak, mert szétszórva élünk az országban, egy-egy gyülekezetben gyakran csak egy család van, így nagy szükség van a találkozási pontokra és lehetőségekre. Emellett mindig csatlakoznak hozzánk vendégek, érdeklődők is, akik ebbe a közebe idén is fesztelenül be tudtak kapcsolódni, mert más jellegű, mint egy gyülekezeti alkalom. A tábor tehát evangelizációs szempontból is jó lehetőség mind a vendégeknek, mind a testvéreknek, mert sok beszélgetés alakul ki.

A tábor profilját és fő programját idén a gyógynövények szolgáltatták. Míg Nagy Sándor a gyógynövények testi-lelki hatásairól, Egerváriné Árvai Márta az ehető gyógynövényekről tartott bemutatót és vezetett túrát, addig a gyermekcsoportok is – a legkisebbektől a nagyobbakig – a gyógynövényekkel ismerkedhettek az erre vonatkozó bibliai képeket, tanításokat is beleértve. Tanulságos és hiánypótló előadást hallhattunk Szabó Zoltántól a gyermekek növényi étrendjéről. Emellett Balogh Gábortól is hallhattunk előadást „Merre tart világunk, merre tartunk mi?” címmel, valamint könyvbemutatókat is tartottunk a gyermekek állóképességének fejlesztéséről, illetve az egészséges és egészségtelen kötődési mintákról. Az előadások után tartalmas beszélgetések alakultak ki a szülőkkel, ami szintén ritka lehetőség a családok esetében.

Idén is táborunk vendége volt Dohóczkiné Zsuzsi néni, akivel nem lehet betelni, amikor a csuhékészítés művészetéről mint terápiairól beszél, ahogyan az alkotásaira való rácsodálkozással sem. Ezek a népművészet legmagasabb polcán foglalnak helyet már évek óta. Németh Gyula

TÁBOROK

bácsi is tanítványával, Álmossal együtt fáradhatatlan kreativitással az idén szintén újabb különlegességeket talált ki a fafaragással ismerkedni vágyó gyerekeknek (és szülőknek). Váradi Éva (Gábor felesége) vezetésével üvegfestésre, gyertyakészítésre, szárított mezei virágos képkészítésre és még sok kreatív alkotásra is lehetőség nyílt, amihez a természeti környezet kiváló inspirációt adott.

A táborhely nagyon alkalmasnak bizonyult a családi tábor részére. A sok tíz hektáros terület bőséges lehetőséget adott sátorozásra, a gyerekeknek a szabad mozgásra, akik a sok ló, kiscsikó, kecske, nyúl, kutya és macska jelenlétét is nagyon élvezték. Lehetőség volt lovaskocsikázásra, pónilovaglásra, vizes programokra, kirándulásra és más sportprogramokra is – majdhogynem mindenre a tábor területén belül vagy annak közvetlen környezetében. A változatos természeti környezetnek köszönhetően kirándultunk az Abaligeti-barlangba, az orfűi Balázs-hegyi kilátóhoz, a Pécsi-tóhoz, az utolsó esős nap pedig épp alkalmas volt az Orfűi Malmok (malommúzeum) meglátogatásához. Délután pedig a pécsi tévétoronynál búcsúztunk el egymástól.

Családoként az emberi kapcsolatok által feltöltöttünk, látva a gyerekeket is együtt játszani, jó társaságban. Lelkileg és szakmailag is vihetünk magunkkal „táplálékot” a szülői és családi feladatok kihívásaihoz. Jó volt látni, hogy évről évre újabb családok kapcsolódnak be a tábori programokba, hogy nagyszülők is elhozzák unokaikat. A legkisebbtől a legnagyobbig mindenki megtalálhatta a helyét a változatos közegben.

Jövőre is szeretettel várunk mindenkit a családi és kézművestáborba!

Farkas Ádám

Áldásokkal teli hét a Cserhát lankái között

2025 októberében, amikor az Eleki Életmódközpont éves programját terveztük, úgy határoztunk, hogy életmódtáborunkat ismét ugyanazon a helyszínen rendezzük meg, ahol az előző két évben is nagy örömmel táboroztunk. A szervezés már hónapokkal korábban elkezdődött: szórólapok készültek, és több internetes felületen is meghirdettük a táborot. Áprilisig azonban még viszonylag kevesen jelentkeztek, ezért munkatársaink személyesen is megszólították ismerőseiket és az érdeklődőket. Ennek eredményeként a tábor kezdetére 52 vendég jelentkezett. A szervezőkkel és munkatársakkal együtt végül közel 80 fős közösség gyűlt össze.

Egy életmódtábor megszervezése mindig komoly előkészületeket igényel. Az alapanyagok jelentős részét Elekről és Békés megye kisebb településeiről szerezzük be. A napsütötte békési gyü-

mölcsök és zöldségek kiváló minőségűek, zamatosak és aromásak. Nemcsak az élelmiszereket, hanem a teljes konyhai felszerelést, valamint az egészségnapok eszközeit is Elekről szállítjuk a tábor helyszínére.

Munkatársaink többsége már a tábor kezdete előtti napon útnak indult, utánfutókra pakolva minden szükséges felszerelést. Idén is így történt, július 19-én elindultunk a tábor helyszíne felé. Utunk nagy része eseménytelenül telt, ám Bér közelében egyre sötétebb esőfelhők tornyosultak fölénk. Hatvánt elhagyva hatalmas záporba kerültünk. Szerencsére az utánfutókon szállított felszerelés nem ázott meg. Már csak azért imádkoztunk, hogy mire megérkezünk, elálljon az eső, és ki tudjunk pakolni. Isten már a tábor első napján különleges tapasztalattal ajándékozott meg bennünket, mert mire Bérre értünk, azt láttuk, hogy a

TÁBOROK

táborhelyen egy csepp eső sem esett, noha az időjárás-előrejelzés a csapadék valószínűségét 90%-ra mutatta. Nyugodtan kipakolhattunk, majd egy hosszú nap után mindenki pihenni térhetett.

Hétfőn megérkeztek a vendégek. Sok visszatérő táborozót üdvözölhattunk, de örömmel láttuk az új érdeklődőket is. A délelőtti programok előadásokból, tornából és főzőkörökből álltak, délután kirándulni mentünk.

Kedden délelőtt Nagy Sándor, a Sola Scriptura Teológiai Főiskola tanára a digitális függőség napjainkban különösen időszerű témájáról tartott előadást. Ezt követően dr. Adan Sanches, a Uchee Pines Életmódközpont orvosa beszélt részletesen a gyulladásos folyamatokról. Előadásában külön hangsúlyozta azt is, hogy a cukorbetegség, az elhízás és a magas vérnyomás kezelésében az életmódváltásnak meghatározó szerepe van.

Az első teljes nap délutánján a környék dombjai között túráztunk. A csapat egyik része a közeli andezitömléshez kirándult, míg a másik csoport a tábor körüli dombokon tett sétát. A nap végére mindenki kellemesen elfáradt.

Szerdán egy gyógytornász testvérünk a rendszeres mozgás fontosságáról tartott előadást, majd hasznos gerinctorna-gyakorlatokat mutatott be a résztvevőknek. Ezt követően egész napos kirándulásra indultunk. A vállalkozó kedvűek a mátrakeresztesi Nyikom-bérci kilátó meghódítását választották, míg a másik csoport a vácrátóti botanikus kertbe látogatott. Az arborétumba érkezők különleges élményben részesültek: a lótoszvirágzás csodálatos látványa fogadta őket. A gyönyörű növények és fák mellett egy kertész azt is bemutatta, hogyan lehet a lótosz szárából selyemszálat készíteni – ez igazán emlékezetes élmény volt mindenki számára.

A mátrakeresztesi túra a vártnál nehezebbnek bizonyult. Néhányan úgy döntöttek, hogy nem vállalják a teljes útvonalat, inkább a lankásabb részekben maradva gyönyörködnek az erdő csendjében és szépségében. A többiek kitartóan haladtak tovább, és végül feljutottak a kilátóhoz, ahonnan lenyűgöző panoráma nyílt a Cserhátra, a Mátrára, sőt a tiszta időben még az Alacsony-Tátra vonulatai is kirajzolódtak.

Ezen a napon a konyhai munkatársak előre gondosan előkészítették az ebédet, amelyet a természetben fogyasztottunk el. Az egészséges, ízletes ételek mellett a túrák arra is kiváló alkalmat adtak, hogy hosszabb beszélgetések során még jobban megismerjük egymást.

Csütörtök délelőtt dr. Szabó Zoltán látogatott el hozzánk PhD-hallgatójával, Hallósy Eszterrel. Két előadást tartott: az első a férfiak egészségéről szólt – nem csak férfiaknak –, a második a növényi alapú táplálkozás előnyeit mutatta be. Mindkét előadást nagy érdeklődéssel hallgatták a résztvevők. Ezen a délelőttön Pásztor Katalin a „Kék zónák konyhája” című főzőkört vezette. Nemcsak elkészítette az ételeket, a résztvevők azokat az ebédnél és a vacsoránál meg is kóstolhatták.

Csütörtök délelőtt Hallósy Eszter dietetikus PhD-hallgató folyamatos személyes táplálkozási tanácsadást is tartott. (Eszter egyetemi kutatásának célja a hetednapos adventisták egészségi állapotának vizsgálata.) Csütörtök délutánra ismét esőt jósoltak a meteorológusok. A táborozók egyik része a Jóni házaspár vezetésével Szanda várát tűzte ki célul, míg a többiek Hollókőre látogattak. Amikor készülődni kezdtünk a kirándulásokra, eleredt az eső. Sok ima szállt fel Istenhez, menyeyei Atyánk pedig ismét megmutatta gondvisel-

sét. Mire megérkeztünk úticéljainkhoz, az eső elállt, a felhők felszakadoztak, és napsütésben tölthettük a délutánt, noha az előrejelzések továbbra is szinte mindenható 90%-os valószínűséggel esőt mutattak. Vendégeink között is voltak, akik megjegyezték, milyen különleges élmény volt ezt személyesen megtapasztalni.

A pénteki nap is számos értékes programot és sok áldást tartogatott számunkra. A délelőtt a megszokott programokkal telt: dr. Wynn Horsley, az Eleki Életmódközpont orvosa előadásában a mozgás témáját folytatta tovább, néhány újabb szemponttal kibővítve azt. Szintén ezen a délelőttön Vajda Zita munkatársunk a natúrkozmetikumok világába vezette be az érdeklődőket, Pásztor Katalin pedig folytatta főzőkörét a kék zónák témájában. A délutáni kirándulás célpontja a Sasbérci kilátó volt. Többen ismét gyalog tették meg az utat, mások autóval érkeztek oda. A helyi erdészeti munkatársai készségesen megnyitották számunkra a kilátót, ahonnan lenyűgöző panoráma tárult elénk a környező dombokra és hegyekre.

Az időjárás egész héten kegyes volt hozzánk: a hőmérséklet egyszer sem emelkedett 30 °C fölé, ami minden programunkat kellemesebbé tette.

Az egészségügyi misszió „az evangélium jobb keze”, ezért a testi egészség megőrzése mellett

TÁBOROK

egész héten nagy hangsúlyt fektettünk a lelki épülésre és az Istennel való kapcsolat elmélyítésére is. A sok személyes beszélgetés mellett a reggeli áhítatok során életünk legfontosabb kérdéseiről gondolkodhattunk együtt. Mi az élet értelme? Miért van annyi szenvedés és nyomorúság a világban? Miért és meddig tűri Isten a rosszat? Lehetséges-e valódi boldogságot találni ezek között a körülmények között? Mit jelent a megtérés? Ezek az igei gondolatok sokakat elcsendesítettek és elgondolkodtattak.

Az esti alkalmak is lelki feltöltődést nyújtottak. Arról hallhattunk, mit jelent a bizalom és a gyermeki hit, hogyan állhatunk helyt a nehézségek és a súlyos próbák idején, miként „lehet fülünk a hallásra”, valamint miért nélkülözhetetlen az ima a keresztyén ember életében. Ezeket a kérdéseket közösen vizsgálva ismét gazdagodhattunk hitben és reménységben.

A tábor utolsó teljes napja a szombat volt. Ezen a napon számos vendég érkezett a környező gyülekezetekből, és több érdeklődő is csatlakozott hozzánk. A gyermekek létszáma is jelentősen megnövekedett, így számukra külön foglalkozást tudtunk szervezni. A közös Biblia-tanulmányozást követően az igehirdetés a halál kérdését és az ember egyetlen végső reménységét állította a középpontba. Örömről szólt, hogy a hotel egyik vezető munkatársa is elfogadta meghívásunkat, és később háláját fejezte ki, hogy hallhatott erről a fontos témáról. A délután folyamán

tartottuk a záróalkalmat, amelyet sok szép ének, vers és bizonyoságtétel tett ünnepélyessé.

Útravalóként Jézus szavait olvastuk Máté evangéliuma 24. fejezetének 13. verséből: „*De aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözl.*” Ezzel a bátorítással engedjük útjukra vendégeinket, arra ösztönözve őket, hogy maradjanak hűségesek mindazokhoz az alapelvekhez, amelyeket a hét folyamán megismertek és magukévá tettek.

Egy hét rövid idő az ember életében, mégis hisszük, hogy táborozóinknak sikerült testileg és lelkileg is megpihenniük, feltöltődniük, és megerősödve térhettek haza. Imádkozunk azért, hogy mindaz, amit ezen a héten megtapasztaltak, még sokáig elkísérje őket a mindennapokban.

Vendégeink mondták:

■ „Drága Eleki Csapat! Nagyon-nagyon jó volt a szervezés a héten, kiválóak voltak az ételek. Örömmel voltunk ott. Profi csapat vagytok, hogy ilyen körülmények között ilyen finomakat főztek. Mekkora előkészítést és munkát igényelt ez, el tudom képzelni. Még hazai pályán is nehéz, hát még így! A sok finomságot, gondoskodást és mindent nagyon köszönünk. A környék gyönyörű, a programok is jók voltak. A kilátóba is megérte felmenni. Sosem járunk ezen a vidéken. Még egyszer hála Nektek!”

■ „Nagyon jó volt Veletek lenni a táborban, sokat tanultam. Ha az Úr engedi, újra találkozunk.”

Somogyi-Balogh Magdolna

A Kegyes Szeretet-Szolgálat Egyesület munkájáról

Hetedik éve végezzük a szegényekért való szolgálatunkat. Eközben folyamatosan megtapasztaljuk a Jóisten áldását. Legnagyobb örömünk, hogy az általunk küldött vetőmagok, vetőburgonya, gyümölcsfák termése már ötödik éve táplálja a bódvalenkei embereket. Gyermekeikkel közösen dolgoznak, gondozzák, betakarítják és feldolgozzák munkájuk gyümölcsét. Időről időre egy kis levélkét is szoktunk adni az adományok, ajándékok mellé. Próbálunk egyszerűbb gondolatokat is megosztani velük a Bibliából, és szeretnénk, hogy szolgálatunk által megtapasztalhassák az önzetlen, kezdeményező szeretetet. Nagy kihívás számunkra, hogy a békeesség, az egymás iránti megértés, egymás segítése, a szeretet, a hála, az elégedettség, a türelem és az igazságosság megismerhető, elérendő és elérhető jellemtulajdonságok legyenek számukra. Vannak csalódásaink, de mi is fejlődünk a szolgálat nehézségei által, és a legkisebb áldásért, sikeres történéseért is hálásak vagyunk Urunknak.

Illés Bence, egyesületünk aktív és kedves tagja családtagjaival, barátaival mellénk állt a táboroztatás, a mikuláslátogatás és egyéb projektek megvalósításában. Más települések felé is nyitottunk. Bence megismerkedett egy másik mélyszegénységgel küszködő falu, Baktakék iskolaigazgatójával. Az iskola szerződött egyesületünkkel, miszerint motivációként az igyekvő, legszorgalmasabb tanulók év végén elismerő oklevelet és mellé Decathlon-utalványt kapnak.

Tizenöt gyermek részére Bence budapesti jutalomkirándulást is szervezett, a következő programokkal: Országház Látogatóközpont – parlamenti látogatás, Parlament – múzeumpedagógiai látogatás, Országgyűlési Múzeum – Királycsinálók program. Köszönet, hála érte Bencének!

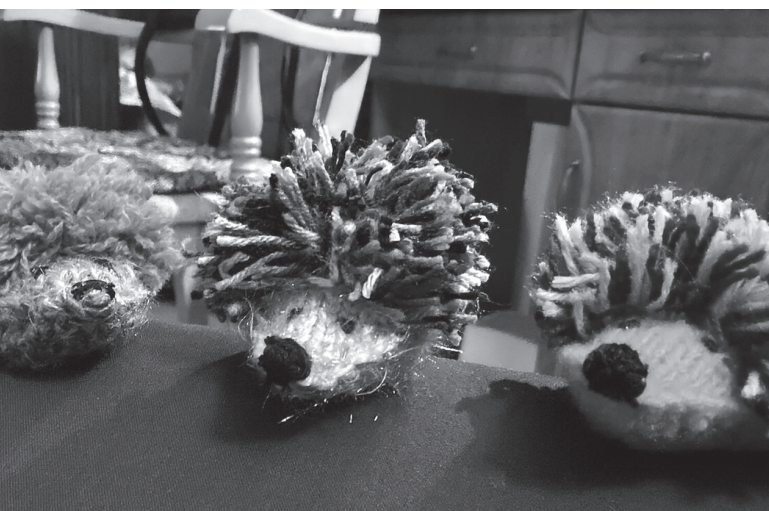
Botan Claudia testvérnő pedig férjével Gyöngyösoroszi szegényeinek életében van jelen. Őket

is támogatjuk és segítjük lehetőségeinkhez mérten. Legutóbbi adományunkat is hozzájuk vittük, a kedves Mitelle Sándor testvérünk által kölcsönadott teherjáromúval. Egyesületünk támogatja őket a táboroztatásban, az időszerű, szükségszerű egyéb dolgokban is.

Köszönet és hála mindazoknak a testvéreinknek, barátainknak, akik folyamatos támogatásukkal mellettünk vannak, adományaikkal segítik ezt a missziót. Köszönet és hála Soós Attilának és Áginnak is, akik áldozatos, állhatatos, „Nyitott Szemmel” végzett munkálkodásukkal, hiteles, széles látókörű médiatartalmakkal, publikációkkal képviselik közösségünk küldetését, s a mi kis egyesületünkről is cikket jelentettek meg. Jóistenünk áldása legyen továbbra is velük!

EVANGELIZÁCIÓ

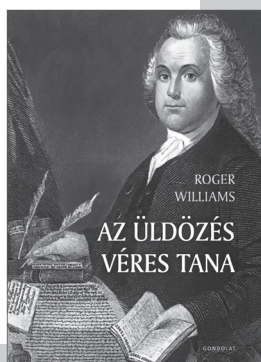

Egyesületünk azért jött létre, hogy Isten üzenetével, segítő szolgálattal szervezettebb formában munkálkodhassunk. Továbbra is keressük támogatóinkat, segítőinket, és bízunk abban, hogy az elvetett igemagvak megfelelő talajba hullva a végső aratásnál gyümölcsöt fognak hozni.

Honlapunk (megváltozott) címe:
www.keszeegyesulet.hu

Kegyesné Padi Krisztina

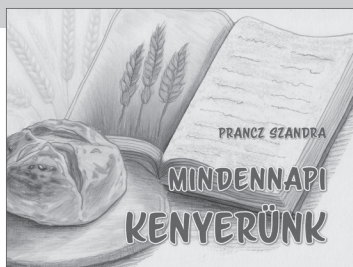
A BIK KIADÓ KÖNYVAJÁNLATA

Roger Williams

AZ ÜLDÖZÉS VÉRES TANA

A szerző magyarul most először olvasható írása a vallási és lelki ismereti szabadság egyik korai és meghatározó dokumentuma. Hatása kimutatható az amerikai és a modern nyugati szabadságeszmény alakulásában is. A kötet ennek az eszmének a megrendítően aktuális megszólalása.

(336 oldal, puha kötésű, Gondolat Kiadó) **Ára: 5000 Ft**

Prancz Szandra

MINDENNAPI KENYERÜNK

Új kiadványunk egy édesanya és kisfia beszélgetésén keresztül ismerteti meg a gyermekekkel, hogy miként lesz a búzából friss, ropogós kenyér. Beszélgetésük során alapvető és fontos bibliai tanítások is megelevenednek a testi eledel szükségességétől a lelki értelemben vett kenyér fontosságáig.

(56 oldal, színes, keménytáblás, BIK Könyvkiadó) **Ára: 2500 Ft**

www.bikkiado.hu

A kiadványok megrendelhetők honlapunkon:

www.bikkiado.hu

Egyéb elérhetőségeink: ***megrendeles@bikkiado.hu; tel. 06-20/379-6020***

Édesanyám csodálatos gyógyulása

Bizalmam Istenben 1Sám 14,6-ból táplálkozott életem elfolyt idejében, amelyet még gyermekkoromban tanultam aranymondásként: *„Talán tenni fog az Úr értünk valamit, mert az Úr előtt nincs akadály, hogy sok vagy kevés által szerez szabadulást.”*

Édesanyám mindig azt mondta, úgy viselkedjünk, hogy Isten mindent lát, és a hit inkább ösztönös volt bennem, mintsem tudatos. Azt azonban tudtam, hogy nem vagyok egyedül e világban, ami nagyban meghatározta életem döntéseit. Ez távolról sem jelenti azt, hogy ne lázadtam volna Isten vagy a sorsom ellen, de ha most visszatérek, Ő tényleg ott volt mellettem mindig, egész életem során. Bár sokszor tántorogtam, el is esem, de az Úr mindig kinyújtotta felém a kezét, hogy felsegítsen. Tudnék mesélni róla. Most azonban az elmúlt év legnagyobb csodáját szeretném megosztani.

Jöjjön tehát édesanyám beszámolója:

2004-ben esszenciális trombocitémia diagnózist kaptam. Ez egy krónikus vérképzőszervi daganatos betegség, amelyben a csontvelő kórosan sok vérlemezkét termel. Ez fokozza a vérrögződés kockázatát, így trombózis, embólia, szívinfarktus vagy agyi érelzáródás is kialakulhat. Isten már ott megmutatta kegyelmét, hogy ugyanennél a betegségnél előfordulhatnak olyan tünetek, mint a fokozott izzadás, szédülés, végtagzsibbadás vagy csontfájdalom, de én semmi ilyet nem tapasztaltam. Az orvosi kontrollokon újra és újra ugyanazt tudtam mondani: nem, nincsenek panaszaim, semmi bajom. Gyógyszereket szedtem rá, de tizennyolc évig gyakorlatilag tünetmentesen élhettem az életem.

2021 körül egyre gyengébb lettem, szédültem, rosszul voltam. A hematológus további vizsgálatokat rendelt el, amelyekből kiderült, hogy a betegségem mielofibrózissá mutálódott, ami azt jelentette, hogy a csontvelő fokozatosan hegesedni

kezd, és egyre kevesebb vért tud már termelni. Ezért egyre gyakrabban volt szükségem vérátömlesztésre: eleinte csak félévente, később egyre sűrűbben, majd 2024 szeptemberétől már havonta. 2025. május végén az orvos a gyógyszeres kezelést is leállította, mert már az sem volt hatékony. Azt mondta, jelenleg annyit tudunk tenni, hogy amikor úgy érzem, vérre van szükségem, akkor szóljunk, és biztosítják számomra.

Arra gondoltam, hogy én már 83 évesen megettem a kenyerem javát, és elmondhatom Sámuellel együtt: „Ében-Háézer”, azaz „mindedig megsegített az Úr”. Ha itt van az út vége, azt is békével el tudom fogadni. A lányom azonban kétségbeesetten kereste a megoldást. Ekkor került szóba újra az Eleki Életmódközpont, mint egy utolsó lehetőség. Ismertük az intézményt, jártunk is ott látogatásban, és már évek óta igyekeztünk vegán, vegetáriánus étrendet követni, így a gondolat nem volt teljesen idegen számomra. Őszintén szólva az első reakcióm az volt: „Minek menjek én oda?” De Isten ezt az utat rendelte nekem, hiszen úgy rendezte, hogy éppen megüresedett egy hely, így két héten belül már Eleken találtam magam, ahol dr. Pásztor Judit doktornő vett gondozásba.

Átnézte a leleteimet, és azt mondta: „Eszter, sok problémád van, nagy részen tudunk legalább javítani, de a hematológiai betegségeden sajnos nem tudunk segíteni.” Én nem keseredtem el, és a kezdeti „Mit csinálok én itt?” érzése után azt vettem észre, hogy nagyon jó volt ott lenni. Szeretetteljes légkör fogadott, elfogadás és egyfajta meghitt, közvetlen hangulat. Érdekes volt látni, hogy abban a turnusban mindenki elfogadta a szabályokat: a reggeli tornát, a reggeli áhítatot, a személyre szabott kezeléseket és az előadásokat. Az esti istentiszteleteken is szinte teljes létszámmal részt vettünk, vallástól és felekezettől függetlenül. Bár ezek nem voltak kötelezőek, mégis, mintha

a hely szelleme arra indított volna mindenkit, hogy bekapcsolódjon. Jó volt újra felidézni és mélyebben megélni a nyolc egészségügyi alapelvet. Megerősítő volt hallani, hogy a zöldségek és gyümölcsök ugyanazokat az alapvető tápanyagokat tartalmazzák, amelyek az emberi szervezet működéséhez is szükségesek. Emellett sokat tanultam az egészséges ételek elkészítési fortélyairól is.

Amikor hazatértem a tíznapos turnusról, a lányom nekem szegezte a kérdést: „Anyá! Ki van rúzsosza a szád?” – és nevetett, mert tudja, hogy soha életemben nem sminkeltem magam. A vál-

tozást a laboreredményeim is kimutatták, ugyanis a turnus utáni héten kellett hematológiai kontrollra mennem. Az orvos már így fogadott: „Mi történt? Kapott vért?” Mondtam, hogy nem. Erre azt kérdezte: „Akkor mit csinált, hogy ilyen jók az eredményei?” Elmondtam, hogy hol jártam, mire csak csodálkozva és hitetlenül ingatta a fejét, de az eredmények már akkor önmagukért beszéltek. És így ment ez hónapról hónapra. Újra és újra ugyanezek a kérdések: „Kapott vért?” Válasz: „Nem!” Amikor megkérdeztük, orvosi szemmel mégis mitől lehet ez a javulás, széttett kézzel csak ennyit mondott: „Nem tudjuk, de örülünk neki!”

Több mint egy év telt el. Azóta nem volt szükségem vérátömlesztésre, és gyógyszert sem kell szednem a vérbetegségemre, egyéb daganatos betegségek is tünetmentesek. És bár igyekszem tartani az Eleken tanultakat, így sokkal több nyers zöldséget eszem, és rendszeresebben mozgok is, mégis szégyenkezve kell megvallanom, hogy ami Istenen múlt, az rendbejött. A cukorbetegségem, aminek nagy része rajtam múlik, azonban továbbra is fennáll.

Hálával tartozom dr. Pásztor Juditnak, Horsley doktornak, akik Isten után lettek az elsők, akik segítettek rajtam. Hálás vagyok az én arany szívű Gizikémnek, Somogyi Lehelnek és feleségének, Magdikának, és minden segítőnek, akik megtanítottak egy olyan életmódra, aminek az eredménye egyértelműen orvosilag is alátámasztható.

Emellett hálás vagyok azoknak a névtelen hősöknek is, akik bármilyen formában hozzájárultak ennek az intézménynek a létrejöttéhez és mai napig tartó működéséhez.

Bár az orvosaim ma már csak úgy hívnak: „a csodabeteg”, mi tudjuk, hogy az Úr a mi gyógyítónk, és bizony, Ő ma is tesz csodákat.

Filus Melinda

Németországban élő testvérünktől kaptuk az alábbi beszámolót.

Ne ítélj a látszat után!

Egy meleg vasárnap délután kedvet kaptam autóval elmenni egy hozzám körülbelül 30 kilométerre levő, kedvelt kirándulóhelyre Bajorország területén. Ez egy nagyon szép hely tóval, étteremmel, játszótérrel. Egy nagy séta után leültem egy padra, és néztem a sürgést-forgást, mielőtt hazaindultam volna. Feltűnt nekem, hogy jó pár motorbicikli is ott parkolt, nem messze tőlem. Ebből arra következtettem, hogy egy motoros rockerbanda lehet a közelben.

Kis idő múlva körülbelül 25–30 méter távolságból megláttam egy vékony, magas valakit, aki az étterem felől tántorogva közeledett, zilált, hosszú hajjal, bőrnadrágban. Meg voltam győződve róla, hogy a rockerekhez tartozik, és most – jaj! – ittasan, motorral akar innét távozni, saját magát és másokat is veszélyeztetve. Nem tudtam levenni róla a szemem. Amint tántorogva egyre jobban közeledett, láttam, hogy nő az illető. Ő maga nem nézett se jobbra, se balra.

Mikor odaért, ahol én a padon ültem – ez nem lehet igaz! –, rájöttem, hogy én ismerem őt. „Rita, te vagy az?” – kérdeztem. „Igen, Elisabeth, én vagyok” – felelte. Azt hittem álmodok, de nem, valóság volt. Rita a nürnbergi gyülekezet tagja volt, onnét ismertük egymást. Gyere velem, mondtam neki, üljünk be az autómbe, és beszéljessünk. Ott aztán elmesélte, hogy szklerózis multiplex betegsége egyre súlyosabb, ezért már nagyon nehezen tud járni. (Noha ekkor még csak 54 éves volt.)

Boldogan kezdett mesélni: „Éhes voltam, belementem az étterembe enni. Hatan ültünk egy asztal mellett, evés előtt imádkoztam. Az egyik vendég megjegyezte: »Na, ez is ritka manapság, hogy valaki még imádkozik evés előtt.« Ez alkal-

mat adott arra, hogy körülbelül fél órán át beszélgettem velük, az adventüzenetet helyezve a középpontba. Figyelmesen hallgattak. Olyan boldog vagyok, hogy továbbadhattam az evangéliumot. Nekünk ez a feladatunk, mindenkor és mindenhol.” (Korábban is úgy ismertem őt, mint aki nagyon missziós lelkületű volt.)

Még ezt is mondta nekem: „Tudod, azért vagyok ilyen furcsán felöltözve, mert ha elesek, a bőrnadrág megvéd a horzsolástól.”

Én hajlamos voltam az embereket a külső kinézetük után megítélni, de itt megmutatta nekem az Úr, hogy mi, emberek mennyire tévedhetünk ebben is. Megtanított ezáltal az eset által arra, hogy senkit se ítéljek meg külső kinézete alapján.

Seelbach Elisabeth

AZ ERŐS SAS GONDOSKODÓ SZÜLŐ

A sas, ez a tekintélyes madár, sok mindenről ismert:

 Éles látásáról. Ez akár nyolcszor is erősebb lehet az emberénél, így akár két-három kilométerre is tisztán ellát. Tehát nagyon hamar észreveszi a zsákmányt. Szemében két éles látásról gondoskodó központ is van, ezért egyszerre tud előre és oldalra is fókuszálni. A retinájában levő sok fényérzékelő sejt miatt nagy felbontásban látja a dolgokat. Ezenkívül az ultraibolya fényt is érzékeli. Nagy sebességnél sem mosódik el szemei előtt a kép.

 Kiváló repüléséről. A felszálló meleg légáramlatokat kihasználva minimális energiával akár órákig a levegőben maradhat. Képes hirtelen irányt váltani, szinte egy helyben lebegni széllel szemben, nagy sebességnél is pontosan célt tartani. A sas zuhanási sebessége akár a 240 km/h sebességet is elérheti.

 Felfelé szárnyalásáról. Ha a felhő eltakarja előle a napot, addig szárnyal felfelé, amíg át nem tör a felleget, és ismét meg nem látja a napot. Szinte

ráfekszik a felfelé szálló meleg légáramlatokra, és így jut fel egészen magasra.

 Magas élőhelyéről. Magas, nehezen megközelíthető helyeken fészkel. Hegyvidéken, sziklák peremén, erdős területeken, magas fák tetején, ritkán sziklás kiemelkedéseken. Így védve vannak fiókái a ragadozóktól, számára pedig a jó kilátás biztosított.

 Talán kevésbé ismerjük ezt a madarat *gyengéd, ugyanakkor határozott gondoskodásáról*. Ez utóbbit nézzük meg most kicsit részletesen!

A Biblia jelképként használja a sas képét, az isteni gondoskodás szimbólumaként. **5Móz 32,11-**ben Isten gyengéd gondoskodásának és oltalmának jelképeként olvashatjuk: „*Mint a fészken felrebbenő sas, fiai felett lebeg, kiterjeszti felettük szárnyait, felveszi őket, és tollain emeli őket.*”

Képzeljétek csak el! Magas, nehezen megközelíthető helyeken fészkel, és amikor elérkezik a fiókák számára a repülés időszaka, kimozdítja őket a kényelemből. Ebben a magasban! Picit félelmetes, ugye? És ezt úgy teszi meg, hogy előtte a fió-

kák még soha nem repültek! A nagy mélységbe és ismeretlenbe zuhanás elrémiszthetné őket, igaz? Igazságtalannak is tűnhet ez. Egy gondoskodó anyamadártól azt várnánk, hogy pont ezt ne tegye. A valóságban azonban mégis felébreszti őket, mozgatja, szétszedi a fészek puha részeit, jelezve, hogy itt az ideje elhagyni a kényelmet. Ezzel aktívan ösztönzi, cselekvésre készíti őket. A fiókákat ráveszi, hogy kirepüljenek, de **ezzel egy időben készen áll, hogy teljes oltalomként ott legyen mellettük**, minden eshetőséggel számolva. Megadja a próbálkozás lehetőségét, de nem felelőtlenül, hanem százszázalékos biztonságban őrizve a fiókákat, az ő részéről nem történhet mulasztás. Annak biztos tudatában szerezhettek tapasztalatokat a kismadár, hogy bármit is elvét, nem zuhan a mélységbe, nem veszíti el az életét.

Az anyamadár felettük lebeg, figyeli őket, szárnyait kiterjeszti, és védelmező jelenlétéről biztosítja őket. Miközben ők szárnyaikat próbálgatják, az anyamadár éber, készen áll a védelemre, amikor szükségük van, azonnal aktívan beavatkozik. Ha netalán elkezdenének zuhanni, készen áll, alájuk repül, és szárnyára veszi őket. Milyen jó ilyen körülmények között kipróbálni a képességeket, így tanulni, ugye?! Szabadságban, mégis biztonságban.

De az is nagyon fontos, hogy a fiókák mikor teszik csak ezt. Amikor az anyamadár erre készíti őket! Nem önfejűen, saját elgondolásuk szerint, amikor kedvük tartja, lépnek ki a fészekből, és nem is más madár vagy állat készítésére indulnak el, hanem egyedül az addig is róluk gondoskodó, védelmező sasmadár biztatására.

A sas tehát nem csak passzívan gondoskodik róluk, aktívan neveli őket. Kimozdítja őket a megszokott kényelmükből, saját tapasztalataikon keresztül tanítja őket, és ezzel egy időben, a háttérben maximális biztonságot teremt számukra.

A sas kiterjesztett szárnyaival akár a két métert is elérheti. Amikor a szárnyait kiterjeszti, nemcsak fizikailag óvja őket az erős naptól, a szél-től, a vihartól, hanem figyelméről és jelenlétéről is biztosítja őket. Kiterjesztett szárnyai biztonságot és védelmet jelentenek a fiókáknak. A segítségén túl hordozza is őket. Az erős védelem, a biztonság és a gondoskodás egyben megnyugtatója a fiókáknak, és bátran mernek tanulni mellette.

A Teremtő és Alkotó Istent ilyen sasmadárhoz hasonlítja Mózes éneke. Mellette ti még a fiókáknál is nagyobb biztonságban szerezhettek tapasztalatokat. Benne bízhattok csak igazán! A sasmadárnál hatalmasabb és erősebb Ő, teljes védelmet tud biztosítani. Amikor a közelében vagytok, szabadon, bátran tanulhattok, próbálghatjátok „szárnyaitokat”, és Tőle tanulva jó irányba fejleszthetitek képességeiteket!

Nagy-Kasza Mária

Emlékezés Váradi Gábornéra

Margit néni, anyai nagynéném a diszkrécio, a szeretet, a kérlelő meggyőzés szeretetteljes képviselője volt. Csendes tagja a gyülekezeti diakóniának. Finoman, lényeglátóan érzékelte a szükségleteket, töltött be feltűnés nélkül hiányokat.

Fiatalként is szívesen kerestük fel. Ritka, természetes érzéke volt a különbségek könnyed áthidalásához. Úgy adott tanácsot, hogy közben észre sem vettük, hogy terelgetésnek vagyunk a részesei. Teljes természetességgel tudott tanítani a figyelem, az érdeklődés jó arányú áterelésével, a fókusz átirányításával.

A gyülekezetbe integrálásnál nélkülözhetetlen volt a személye. Könnyűvé tette, hogy fiatalon beilleszkedhessünk, és megtaláljuk a helyünket a gyülekezeti életben. Az ő generációja tanította, adta át azokat az értékrendeket, viselkedési normákat és szokásokat számunkra, amelyek által természetességgel, de renddel is megélhető volt egy-egy szombat, sőt a hétköznapiak is keresztényként. Ő és férje is sokat fáradozott azért, hogy Veszprémben olyan gyülekezeti házban tarthassuk szombatjainkat, mint a jelenlegi.

Mindig ott volt, ahol segíteni kellett. Látogatott, szinte élete végéig, bárkit, akiről tudta, fizikailag vagy lelkileg segítséget szenved. Türelemmel és elfogadással várakozott, míg férje, Gábor bácsi az énekarban vagy a zenekarban gyakorolt, szolgált. Bármiről lehetett vele beszélni. Bölcsesség áradt visszafogott lényéből. Jó volt a közeli időzni. Mindig volt valamilyen finoman beépített bibliai tanács a vele való beszélgetésekben.

Nagy mestere volt a takarékoságnak. Bölcsen képviselte a spórolás, a jó beosztás, az okos kívánságok prioritását. Örömmel tanultunk tőle kézimunkaötleteket. Többek között a ritka csipkeháló öltések művelője volt. Ismerte a kézimunka és a szabás-varrás fortélyait.

Nem mindennapi tapasztalat, hogy idős korára is megőrizte természetes kíváncsiságát, nyitott-

ságát. Soha nem volt tolakodó. Fiatallal, időssel egyaránt szót értett, be tudott kapcsolódni a beszélgetésekbe. Nagyon szeretett sétálni, mozogni. Szerette a természetet, otthonában is szívesen gondozta a virágokat.

Szeretetteljes ragaszkodással, öleléssel búcsúzott az utolsó úrvacsorán is.

Nagy úrt hagy maga után ez a generáció, mert bölcsességük, ami a magatartásukban, viselkedésükben, gondolkodásukban mutatkozik meg, pótolhatatlan. Önzetlenségük és készségességük pedig példát ad számunkra.

Herman Istvánné a veszprémi gyülekezetből

Seresné Turán Eri életútja

Turán Erzsébet, vagy ahogy mindenki ismerte, Eri 1960. január 18-án született.

A gyermekkorát meghatározó élményeihez tartozott a tanya, ahol felnőtt, a legelő, ahol az állatokat őrizte, a cebei kisvasút, amivel napi szinten az iskolába közlekedett.

Mindennapjai szorgalmas tanulással teltek, de ugyanilyen örömmel vállalta a vasárnapi utazást is, hogy elmehessen a kiskőrösi pünkösdi gyülekezetbe, mert vonzotta az az élő hit, amit nagymamájánál látott.

Fiatalon, 12 évesen azzal lepte meg a szüleit, hogy ő a vallási hagyományoktól eltérően a nagymama hitét, életpéldáját szeretné követni. Ezt a döntését hamarosan tettek is követték, így már 15 évesen végleges döntést hozott arról, hogy az Úr Jézust a szívébe fogadja és egy életen át követi. Mindezt a bemelegítéssel pecsételte meg.

A gyülekezet aktív tagja lett, örömmel szolgált az énekkarban. Itt ismerkedett meg Seres Sándorral, akihez 18 évesen férjhez ment. Közös életüket Soltvadkerten folytatták tovább. A Teremtő négy gyermekkel áldotta meg őket, két fiúval és két lánnyal, akiket örömmel fogadtak. Másodszülöttüket, Jácintot ötvennaposan, Jonatánt, elsőszülöttüket 45 évesen veszítették el.

A veszteségek elhordozásában és feldolgozásában a gyülekezetek, testvérek lelki támogatása meghatározó szerepet játszott az életük során. Hitükben megerősödve, egymást támogatva továbbra is vallották, hogy Isten jó, és nem ejt hibát, fáradhatatlanul vállalták és keresték a lehetőségeket a lélekmentésben.

Eri diakóniát, valamint gyerekmunkát végzett a gyülekezetben és a kadarkúti táboroztatásban. Aktív zenei életet alakított ki maga körül, felnőttekkel és gyermekekkel egyaránt. Szíves vendéglátó volt.

Élete delén, 38 évesen értetlenül állt a kezében egy halálos diagnózissal. 1998. december 8-án ke-

zelőorvosa a tüdődaganat végstádiumát állapította meg nála, hozzáfűzve „hogy a mai orvostudomány szerint mi itt már nem tudunk segíteni, úgy készüljenek, hogy fekete karácsonyuk lesz”.

Férjével és a gyülekezetekkel imában és bőjtben összeforrvá megküzdötték életük addigi legnagyobb csatáját, míg végül ki tudta mondani a bizalom legerősebb hitvallását: „Legyen meg a Te akaratod...”

A karácsony előtti kivizsgáláskor kezelőorvosa megállapította: „Seresné, nem találunk rá magyarázatot, mi ezt nem értjük, mi történt. A tüdeje olyan tiszta lett, mint egy kisgyermeké. Tudja, hogy új életet kapott? Meggyógyult! Ennél szebb karácsonyi ajándékot nem is kaphattak volna.”

A kegyelem Istene tovább gondolta építeni az ő művét Eriben, és rajta keresztül a környezetében élőkben is. Személyes fejlődése érdekében negyvenévesen – nagyobbik lánya osztálytársaként – beült újból az iskolapadba, hogy elvégezze a Biblia-oktató szakot a Sola Scriptura Teológiai Főiskolán. Ez egyúttal egy újabb fejezetet nyitott meg az életében. Ebből a későbbiekben az is következett, hogy Isten járatlan útra vezette, egy új közösségbe, a kiskőrösi Keresztény Advent Közösség gyülekezetébe. Itt újabb testvérekkel gazdagodva folytatta a szolgálatát. Épült és épített.

A múlt tapasztalataival és Isten ígéreteire támaszkodva indult a következő harcba. 2022-ben többhetes rosszullétek és vizsgálatok után vastágbdaganatot diagnosztizáltak nála. Csak egy Ige a sok közül – Gedeon történetéből –, egy aznapi manna, az éltető kenyér az útra, mielőtt a diagnózist megkapta: „Békesség néked! Ne félj, nem halsz meg!” (Bír 6,23) Ez a hitre nevelő impulzus a folyamat végéig stabilan őrizte mentális állapotát.

Az operáció után az őt műtő orvos várakozásait felülmúlva, minden utókezelés nélkül teljesedtek be az előzetesen nyert ígéret szavai. Rövid idő alatt teljesen meggyógyult. Az újonnan megalakult kórrussal örömmel énekelte: „Én lelkem zengj szép szoltárt, és mondj buzgón háladalt...”

Férjével együtt egy komoly döntést követően Istennel kötött szövetségüket 2024. szeptember 22-én bemeztkezéssel is megpecsételték, ezzel tagjai lettek a Keresztény Advent Közösségnek.

Utolsó nagy küzdelmét 2025 tavaszán ezen a lelki magaslapon kezdhetette. Terápia indult has-

nyálmirigy-daganata kezelésére. Ez tudatos szervezést igényelt, ami kissé korlátok elé állította. Rutinosan kereste Isten tervét mindebben. Küzdelmeiben minden nap talált kapaszkodót Isten ígében, ez alkalommal Jeremiás könyvéből: „Újra felépítelek téged, és felépülsz, ó Izrael lánya.” (Jer 31,4/a) Egyik hittestvére ezt azzal egészítette ki, hogy először készüljön fel a rombolásra, mert ez az újrakepítés feltétele lehet. Valóban így is történt, állapota minden emberi és hitbeli erőfeszítés ellenére is romlott.

Fokozódó fájdalmai és egyre fogyatkozó ereje ellenére sem lankadt tettekrekszsége. Isten megértette vele: az Ő kegyelme elég, hogy hatalmas ereje az ember erőtlensége által nyilvánvalóvá legyen. Ez a folyamat nem ellene, hanem érte van. Teljes megadással elfogadta a hit csúcsát jelentő igei kijelentést: „Kezeinek cselekedetei hűség és igazság, minden ő végzése tökéletes.” (Zsolt 111,7)

Isten akaratát elfogadva abban a hitben hunyta le szemét 2026. június 12-én, hogy alvás után gyógyulása az Isten ígérete szerint teljessé válik, és újra lesz boldog találkozás a szereteteivel, valamint Megváltójával.

Balogh Gábor

Kürtszó – Negyedévenkénti gyülekezeti folyóirat

A Keresztény Advent Közösség megbízásából kiadja a Bibliaiskolák Közössége

Felelős kiadó: a Keresztény Advent Közösség elnöke, valamint a Bibliaiskolák Közössége elnöke

Szerkesztőbizottság: Buda Júlia, Fodor Albert, Udvarhelyi Valéria, Vankó Zsuzsa

Elérhetőségeink: www.kerak.hu/dokumentumtar; e-mail: kurtszo@kurtszo.hu

A kiadó elérhetőségei: 1181 Budapest, Reviczky Gy. u. 46.

Tel. 06-1/267-3947, 06-20/379-6020; www.bikkiado.hu; e-mail: info@bikkiado.hu

ISSN 2732-0499

Klima Sándor (hajléktalan költő, †2005)

MIATYÁNK

Ne mondd azt, hogy mi,
 ha önző vágyaidra gondolsz.
Ne mondd azt, hogy Atyánk,
 ha nem tudsz gyermekként viselkedni.
Ne mondd azt, hogy jöjjön el a te országod,
 ha anyagi jólétre vágysz.
Ne mondd azt, hogy bocsásd meg a mi vétkeinket,
 ha te nem tudsz megbocsátani embertársaidnak.
Ne mondd azt, hogy mindennapi kenyerünket
 add meg nekünk ma,
 ha nem gondolsz az éhezőkre.
Ne mondd azt, hogy ne vigyél minket a kísértésbe,
 ha mindennap arra gondolsz.
Ne mondd azt, hogy ámen,
 ha nem veszed komolyan e szavakat.